

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM. 11. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 MÁRCIUS 11.
5708 II. ADAR 1.

MÁRCIUS

Irtta: SÓS ENDRE

I.

A Történelmi Emlékbizottság, az Országos Nemzeti Bizottság és a 48-as Ifjúsági Tanács nemrégiben együttes körlevelet intézett a magyar városokhoz és községekhez, a centenáriumi méltó megünneplése érdekében. A körlevél hangzott, hogy a városok és községek ne csináltassanak sok pénzbe kerülő, de művészeti és izléstelen szobrokat, amelyek azután nem illeszkednek megfelelően környezetükbe; inkább építtessenek kórházakat, szülőotthonokat, óvodákat, vagy furasatnak ártézi-kutakat, amelyek lényegesen előbbreviszik a nép egészségügyét és amellett — 1848 emlékeztetének helyes megörökítésére — a nagy idők nagy embereiről nevezhetők el és azok emléktábláival ékesíthetők... Teljesen egyetértünk a Történelmi Emlékbizottság, az Országos Nemzeti Bizottság és a 48-as Ifjúsági Tanács felhívásával. 1848 centenáriumát valóban így kell megünnepleni! Így: kórházakkal, szülőotthonokkal, óvodákkal és ártézi-kutakkal, amelyek — az igazi nagyoktól elnevezve és az igazi nagyok emléktábláival — sokkal jobban szolgálják 1848 szellemét, mint a drága, de többnyire sikerületlen szobrok, amelyeket néhány hétig „bámulat” vesz körül, hogy azután helyet adjon bizonyos megszokásnak. Elég baj volt

eddig is, hogy Kossuth, Petőfi, Táncsics és 1848 többi kiemelkedő képviselői csak szobrokban éltek és nem a közszellemben, s — elég, ha Kossuthnak a Róla elnevezett téren álló szobrára gondolunk — a meghamisított és bétég uralkodó felfogás még a szobraikat is meghamisította!

1848 centenáriumán életre kell keltetni Kossuthot, Petőfit, Táncsicsot és a többiekét! Lévién a meghamisított és szoborra-merevített Kossuth, a meghamisított és szoborra-merevített Petőfi, s a meghamisított és szoborra-merevített többiek helyébe az élő szabadságharcosok és élő forradalmárok elevenül ható szelleme, amely valóban méltó 1948-hoz, amikor eljutottunk a részben már megvalósult, részben pedig rövidesen megvalósuló forradalom korához!

A harmadik magyar köztársaság most megleremtette, vagy megleremti — természetesen a legkorszerűbb követelések megvalósításával együtt — mindazt, amit 1848—49 és 1918—19 forradalmi lendülete esetleg nem tudott megvalósítani!

Az élő Kossuth, az élő Petőfi és az élő Táncsics megszűnik csak szobor, csak emléktábla, csak fénykép, vagy kokárdadisz lenni. Az élő Kossuth, az élő Petőfi és az élő Táncsics, ma ezer elakban jelentkezhet és jelentkeznek:

alkotmányban, jogrendszerben, törvény előtti egyenlőségben, földosztásban... az ország, a nemzet, a társadalom minden megnyilvánulásában.

Milyen szép ötlet ilyen körülmények között — művészi-eilen szobrok törökkelege helyett — Kossuth-kórházakra, Kossuth-szülőotthonokra, Petőfi-óvodákra, Petőfi-kutakra, Táncsics-napközi otthonokra buzdítani a városokat és községeket!

A Történelmi Emlékbizottság, az Országos Nemzeti Bizottság és a 48-as Ifjúsági Tanács felhívása az illúziók világából kikerült és a realitások talajára helyezkedett Magyarországot helyes vezérfonalát mutatja. Bárcsak megfogadnák itt is, ott is a tanácsát!

1848 centenáriuma rengeteg jelentene a szabad Magyarországot holnapja szempontjából, ha olyan intézmények örökítenék meg, amelyek a következő évszázad hétköznapjain is a nemzetté lett nép és a néppé lett nemzet igaz érdekeit szolgálják!

II.

Nem szabad, hogy a szobrokkal kapcsolatos kitűnő ötlet csak bizonyos vonatkozásokban érvényesüljön! Vegyük figyelembe ezt az ötletet az 1848-as események méltatásánál, ismeretelésénél és — hogy

divatos kifejezést használjunk — „kiértékelésénél” is!

1848 méltatásához, ismereteléséhez és kiértékeléséhez ma már nem kellenek tűzijátékos szónoklatok, amelyek után nem marad semmi, pufforó frázisok, amelyek nyomtalanul elmúlnak és színes közhelyek, amelyek után csak sablonos tapsok zúgnak. Ma már ott tartunk, hogy — mint szabad ország/szabad fiai — őszintén és egyenesen beszélhetünk történelmünkről, annak hőseiről és a hősök hibáiról.

Nem ünneprontás, vagy kegyeletsértés 1848 eseményeit és hőseit a valóság reflektorfényébe állítani! 1848 heroizmusa elbírja ezt a megvilágítást!

Az az ünneprontás és az a kegyeletsértés, ha frázisjelenettségüvé és tűzijáték-fonosságúvá degradáljuk mindazt, ami Magyarországon 1848-ban történt!

Mert kétségtelen, hogy nagy idők nagy eseményei zajlottak le az 1848—49-es Magyarországon és kétségtelen, hogy a magyar nép dicsőséggel szerepelt Európa színpadán. Az elbukott 1848-as magyar szabadságharc több becsületet szerzett a magyarság számára világszerte, mint ezer győzelem!

Révai József a „Marxizmus, népiesség, magyarság” című kötetében megjelent tanulmányában, amely Marxnak a ma-

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

var forradalom megítélésével kapcsolatos szempontjait tárgyalja, rámutat arra, hogy Marx és Engels milyen nagy jelentőségűnek tekintette a magyarországi eseményeket. Marx és Engels nemcsak magyar forradalmat látott abban, ami itt történt, hanem az európai forradalom egyik részét is. Ha a Habsburg-ház által segítségül hívott cárizmus volt abban az időben az európai ellenforradalom zsan-dárja, Magyarország volt a forradalom előretolt országa.

„Az 1848-as magyar forradalom nagy hónapja” — írta Révai József, aki a legkitűnőbb magyar marxisták egyike, hosszú évekkel ezelőtt, — március mellett, 1848 szeptemberére. Természetes, hogy ezt a dátumot, a magyar forradalom tulajdonképeni fordulópontját, nem tulságosan hangsúlyozza sem az iskolai, sem a tudományos magyar történetírás. 1848 szeptember 4-én tért le a magyar forradalom arról a vágányról, amelyen 1848-ban a francia, a német, az osztrák forradalom haladt és ép ezzel lett a Habsburgok egy lázadó tartományának nemesi reformer-mozgalomból európai jelentőségű forradalom.

Igen, az 1848-as forradalom — az akkori márciusi magyar forradalom — még nem volt egészen az, amivé 1848 szeptemberében lett. A szeptemberi fordulat „irányát” csupán a pesti márciusi ifjúság jelezte, amelynek Községi Bizottmánya „plebejus” politikát sürgetett, a „rendi” Pozsonyban lévő kormánnyal szemben.

1848 márciusában voltaképp két kormánya volt az országnak. Az egyik: a Községi Bizottmány, amely igazi népmozgalmat szervezett, forradalmi nemzetiséget állított fel és — ahogy ugyancsak Révai József kiemeli — **szembeszállt a zsidóellenes céhmozgalommal.** A másik: a Batthyány-kormány, amely ellensúlyozni törekedett a pesti forradalmárokat és engedett nemcsak a pozsonyi rendek, hanem a céhek nyomásának is.

Vitathatatlan azonban, hogy — ha a dolgok lényegét nézzük — a pozsonyi rendek által megszavazott törvények is jóval többet tartalmaztak az egyszerű nemesi reformnál. Ez elsősorban Kossuth Lajos érdeme. (Az azután más lapra kerül, hogy miképp hatolt a pozsonyi nemes urakra az

esetleges parasztfelkelés „réme”.)

III.

Ha teljes mértékben érvényesül a márciusi ifjak és a pesti „plebejusok” forradalmi akarata, akkor már március 15 után megvalósult volna — sok mással együtt — a zsidók egyenjogúsítása is, amely csak néhány nappal a szabadságharc tragikus befejeződése előtt, 1849 július 28-án lett törvényt.

Kezdeiben ugyanaz történt nálunk is, mint az 1789-es Franciaországban, ahol a nemzetgyűlés megszavazta az Emberi és Polgári Jogok Deklarációját, de kibagytta belőle a zsidók emberi és polgári jogainak megállapításait. 1848 márciusa nyomán rengeteg újítást vezettek be Magyarországon, de a zsidók helyzete nagyjából a régi maradt.

Valószínű, hogy a pozsonyi rendeket erősen befolyásolta a március 19-i „pogrom”, amely után Kossuth kijelentette: „Tagadhatatlan tény, hogy mind Pozsonyban, mind másutt szomorító jelenetek történtek, fáj az ember létére, ha mindenütt látja a szabadság országának terjedését, s abból csak a zsidó népet látja kizárva. De az előítélet megvan, s annak vakaságával, a költő szerint, Istenek is hibába keverednek.”

Az 1848–49-es forradalom második szakaszában, a „bal-fel-feloldódás” után merült csak fel újból a zsidók egyenjogúsításának kérdése és az a Szemere Bertalan miniszterelnök és belügyminiszter készítette a zsidók egyenjogúsításáról szóló törvény tervezetét, aki abban az időben már figyelemmel kísérte Marx működését és valószínűleg olvasta a Kommunista Kiáltványt is. (Szemere Bertalan, amikor később külföldre került, szinte kárati kapcsolatokkal teremtett Marx Károlytal.)

Szemere Bertalan — a zsidók egyenjogúsításáról szóló javaslat beterjesztése alkalmával, a többi között, ezeket mondta a Szegedre menekült országgyűlésen: „En Magyarországot most úgy képelem, hogy ennek különböző népei össze vagnak gyűlve egy lakomázó nagy asztal körül. Az asztalra el van rakva a népek vagyonja, élete, békéje, szabadsága, becsülete, dicsősége, szerencséje, reménye a jövődönnek, áldás a maradónak. Magyarország minden népei az asztal körül vannak és védelmezik az utolsó csepp véréig,

a halálig. Oktalt áll azonban azon néposztály, mely szintén védelmére kelt a kincsekkel megtelt asztalnak, pedig az ő szabadsága rúnes az asztalon, az ő jogai azon jogok között, amelyeknek megvédésében részt vesz, ezen asztalon nincsenek biztosítva, tehát úgy látszik, idegen jogot, becsületet, szabadságot védelmez, ontván azonban vérét a többivel egyenlően. Ezen néposztály a zsidó néposztály. Uraim, ha a zsidó nép szinte ott van a csatatéren és vérét ontja egy oly hazáért, melynek ő még nem kijelentett polgára, ha ő vagyonát, életét örömet feláldozza azon szabadságért, melyet csak reményel, azon jogokért, melyeket még nem bír, mit birnak a többiek, kik vele harcolnak, azt hiszem, az igazság kívánja, hogy míg egyrészt az ellenség még nagyobb számokkal terhekkel tetézi, mint a többi népet, eljött az idő, hogy a nemzetgyűlés azon szent elvi kijelentését tovább ne halasztja, miszerint a zsidók is a hazának polgárai, jogban, kötelességekben a többiekkel egyenlők.”

1848–49 viemányai nem lettek volna teljesek, ha a forradalmi nemzetgyűlés — a forradalmi háborúnak a túl-erővel szembeni elbukása előtt — nem egyenjogusítja a zsidókat is, akik Jókai Mór szavai szerint: „Vérüket, vagyonukat és szellemüket hozták áldozatul a magyar nemzet, az alkotmányos szabadság megvédelmezésére, pedig kifeleltették őket az alkotmány sáncából és nem kaptak polgári jogot, egyenlőséget e hazai milliók között.”

IV.

1945-ben — amikor nem a Habsburg-ház segítségére siető cári csapatok nyomták el a magyar népet, hanem a Szocialista Szovjet Köztársaságok Szövetségének forradalmi Vörös Hadserege vívta ki a magyar nép szabadságát — megadtatt a mód arra, hogy Magyarország megvalósítsa mind-azt, amit 1848–49-ben vagy csak papíron deklarált, vagy csak félg tudott megteremteni.

1848 szellemében jártak el az ország vezetői, amikor forradalmi lendülettel földhöz juttatták a szegényparasztkok és földmunkások nagy tömegeit, s ugyanakkor nemcsak a földesurak kizsákmányoltjait emelték föl, hanem a baukókrácia és ipari oligarchia bérabszolgáit is.

A harmadik magyar köztár-

saság kiteljesítette — minden elnyomott felszabadításával együtt — a zsidó dolgozók egyenjogúságát és ez az egyenjogúság annál tökéletesebben tud majd érvényesülni, minél több igazi szocialista tartalommal telítődik a szocializmus közeli megvalósításának útjára lépett népi demokrácia.

Ma már csak a vak nem látja, hogy milyen igaza volt Marx-nak, amikor a zsidókérdés igaz emberségű megoldásának legfőbb akadályát a kapitalizmusban látta. Ott, ahol a kapitalista gazdasági és társadalmi rend már megszűnt, kiküszöbölődött a régi értelmezésű zsidókérdés is. A Szovjetunió nem ismeri a zsidókérdést. Jugoszláviában nincs zsidókérdés. Bulgáriában ismeretlen a zsidókérdés. Ezzel szemben: a fasiszta tendenciák előrenyomulása fokozza az antiszemitizmust az Egyesült Államokban és a reakciós áramlatok felburjánzása erősíti a zsidóellenes mozgalmakat Nagybritanniában.

1848-ban legfeljebb az akkori forradalmi eszmével megvalósításért vívott küzdelemben vett részt Magyarország. De 1948-ban más eszmével jelenti az akkori forradalmiság korszerű folytatását. Most nem a polgári világrend megvalósításáról van szó! Most a szocializmus megteremtéséért folyik a küzdelem!

Napjainkban csak az lehet az 1848-as eszmék örököse, aki a szocializmusért harcol!

A kapitalizmus korszaka, amely természetszerűen a fasiszta pokollal végződött, mérhetetlen szenvedést hozott minden elnyomottna. A zsidók túnyomó többsége pedig kétszeresen volt elnyomott. Egyszerre szenvedett mint kizsákmányolt dolgozó és mint megítélt, megvetett, lenézett, később azután Auschwitzba, vagy máshová hurcolt és ott elgázosított zsidó.

Minden zsidónak meg kell értenie, hogy 1948-ban csak akkor ünnepli igazán 1848 centenáriumát és csak akkor becsüli meg helyreállított emberi méltóságát, ha részt vesz az 1848 korszerű örökségét reprezentáló szocialista világrend kialakításában!

„Lily” NŐI DIVATSZALON
RUHA különlegességek

BLOUSE specialista

FORRÓ ALADÁRNÉ
a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-u. 2. sz. telemelet

J. P. Sartre az antiszemitizmusról

Írta: SZEMERE SAMU

Jean Paul Sartre, a francia egzisztencializmus atyja, hírneves filozófus és szépirod. író, könyvet írt az antiszemitizmusról. A könyv magyar fordításának címe: *Vádirat az antiszemitizmus ellen* (ford. H. Perci Éva, Káldor György könyvkiadó vállalat kiadása); de a mű több, mint vádirat; egyben élelmű elemzése az antiszemita karakterének és az üldözött zsidó lelkületének, s gyakorlati célja is van: keresi az antiszemitizmus leküzdésének útjait, módjait. Különös jelentőséget ad a műnek, szerzője szellemi rangján kívül, az a körülmény, hogy most, a második világháború után, íródott, amikor a világ még testén-lelkén érzi a nemzeti szocializmus véres következményeit s amikor újra felüti fejét szemérmetlenül az antiszemitizmus, amely Sartre szerint szükségképpen mindig a nemzeti szocializmushoz vezet. A szerzőnek a francia viszonyok lebegnek szemében előtt, de az antiszemitizmus megnyilvánulásai a különböző nemzetek körében oly kísértetiesen hasonlítanak egymáshoz, hogy a francia antiszemitizmusról mondotakat az antiszemitizmusra általában ráillőnek találjuk.

Ha az antiszemita gondolkodásmódját Sartre alapján jellemezni akarjuk, azt mondhatjuk, hogy logikájukat eltorzítja a gyűlölködés szenvedélye. Míg ugyanis az elfogulatlan ítélkező a cselekedetből ítéli meg az embert, az antiszemita az emberből ítéli meg a cselekedetet: minden, amit zsidó tesz, eleve gonosz, nemtelen célzatu, a nemzetre vagy az egész emberiségre veszélyt hoz, csak azért, mert zsidó teszi. Az antiszemita elismeri, hogy a zsidó intelligens, de az intelligenciát mint zsidó tulajdonságot lenézi; az igazi franciának, akit husz évszázad hagyományai nevelték és irányítottak, nincs szüksége intelligenciára. Az antiszemita azzal, hogy a zsidókat alacsonyabbrendű elemként kezeli, önmagának magasabb rangot, előkelőséget vél biztosítani; oly felsőbbrendűség ez, amely nem szereshető meg érdemekkel és nem veszihető el: a születéssel jár, egyszersmindenkorra szóló adottság. Az antiszemita fel-

lyen metafizikai principium, amely a zsidót zsidóvá teszi s amelyet a zsidó akármit tesz is, sem leveitni, sem megváltoztatni nem képes. Másrészt a zsidónak mégis szabad akaratot tulajdonít, de csakis a rossznak megtételére. Minden, amit a zsidó tesz, eleve rossz, s minden rosszért, ami a világban történik, az antiszemita a zsidókat teszi felelőssé. Ha a nemzetek háborút viselnek egymással, ezt a zsidók sugalmazták a kormányoknak, s ha a társadalmi osztályok harcolnak egymással, ez is azért van, mert zsidók uszítják őket egymás ellen. S az összhang helyreállítására az antiszemita nem is lát mást szükségesnek, mint a társadalom megtisztítását a zsidóktól. Sartre felreérthetetlenül megbélyegzi az antiszemita gyilkos szándékait. „A működésben romboló, lelkében szadista antiszemita szíve legmélyén bűnöző. A zsidó halálát kívánja és azt készíti elő.” Ha nem követelik is az antiszemiták valamennyien nyíltan a zsidók halálát, de az a megaláztatás és száműzetés, amelyet javaslataikkal nekik számnak, tulajdonképpen pótszerei annak a gyilkosságnak, melyet önmagukban terveznek.

Ilyennek látja Sartre az antiszemitát. Milyennek látja a zsidót? A filozófus szerint sem a faj, sem a vallás, sem a nemzeti közösség nem adja a zsidóság definícióját. Husz évszázados szétszóródása folyamán fokozatosan elvesztette ezeket a jellegzetességeket. Politikai tehetetlensége következtében nem alakult ki történelmi múltja, illetőleg történelme szakadatlan mártírság. Ami mégis fennmaradt a zsidóknál, az helyzetük azonossága, vagyis az, hogy a közösségek, amelyek körében élnek, mindig a zsidókat látják bennük. A modern nemzettek tökéletesen

asszimilálhatnák a zsidókat, de nem akarják őket asszimilálni, s ez határozza meg kiváltságukat. A zsidó, bármily kiváló s bármennyire részt vesz a nemzet munkájában, mindig idegen és betolakodott marad, s bármily magasra emelkedik is társadalmilag, az „igazi” társadalomban soha nem lehet otthonos. A „zsidó” jelző le nem fejtethető róla; a miniszter, ha történetesen zsidó, mindig „zsidó” miniszter lesz. A zsidótól megtagadják azt is, hogy igazán át tudja élni a nemzet költészetét és egyéb kultúrértékét; a műveltség legmagasabb fokán álló íróval vagy tudóssal kapcsolatban, ha zsidó, kérdésessé válik az, amit a keresztény füszeresnél vagy közkatona-nál nem vonnak kétségbe.

Ebben a helyzetben, amelyet tehát a nem-zsidó közvélemény teremt a zsidó számára, a zsidó kétféle magatartást tanusíthat. Az egyik lehetőség az, hogy világosan felismerve helyzetét, bátran vállalja a zsidó állapotot minden velejáró felelősséggel, kockázattal és mártírsággal. Ezt Sartre *autentikus* magatartásnak nevezi. A másik az, hogy a zsidó menekülni igyekszik helyzetéből, ki akar szabadulni elhagyatottságából s nem vállal közösséget a zsidósággal. Ez az *inautentikus* magatartás. Ennek a menekülésnek többféle útja van. Az egyik a „zsidó kiselbrendűségi komplexum”. Az inautentikus magatartású zsidó elfogadja, hogy a zsidó valóban olyan, amilyennek rosszakarói feltüntetik s minden igyekezete arra irányul, hogy bebizonyítsa nem-zsidó voltát. Viselkedése ennélfogva állandóan felüldetelmény. Cselekedeteiben az általános emberi motívumokhoz, mint amilyenek érdek, szenvedély, önzetlenség stb. hozzájárulnak más indokok is annak igazolására, mennyire

különböznek cselekedetei a zsidónak elkönyvelt magatartástól. A menekülésnek egy másik útja, amelyet Sartre „királyi út”-nak nevez, a racionalisztikus világfelfogásba, az egyetemességre való menekülés. A racionalizmus csak embereket ismer s kizárja a faji gondolatot. Innen a zsidók szenvedélyes ragaszkodása a racionalizmushoz, mert ebben látják logikai biztosítékát annak, hogy nem lehet őket különálló lényeknek feltüntetni. De akár az autentikus, akár az inautentikus életformát választja a zsidó, sohasem érezheti magát biztonságban. Sartre finoman különböztet a zsidó létbizonytalansági érzése és ama metafizikai szorongás között, amely az egzisztencialista filozófia szerint emberi mivoltunk sajátja és abból ered, hogy az ember a világba fátumszerűen belevetődött és magától. Ez a metafizikai érzés a zsidó számára ma még „fényűzés”. Sokkal jobban nyugtalanítja őt társadalmi helyzete, sem hogy foglalkoztatná kozmikus világhelyzete. A zsidó nem egy néma világegyetemben, hanem az emberi társadalomban elhagyatott.

Kinek a vétké ez? — kérde Sartre s az egész társadalmat egyetemlegesen teszi felelőssé a zsidóság végtelen szenvedéséért. „A mi antiszemitizmusunk, de éppenúgy a leereszkedő liberalizmusunk is megmérgezték (a zsidót) egészen a velejéig. Mi kényszerítettük rá, hogy zsidónak tartsa önmagát, akár menekül tőle, akár vállalja; mi állítottuk az autentikus vagy inautentikus zsidó életforma dilemmájára elő... Nincs közöttünk senki, aki ne volna teljes egészében bűnös és elítélendő ezért. A zsidó vér, melyet a náciak ontottak, mindannyiunk fejére száll.”

Miben látja hát Sartre a zsidó probléma megoldását? Az asszimiláció útja járhatatlannak bizonyult. Azzal tette az antiszemitizmus. Hiszen az emancipáció óta a zsidóság állandóan próbálta magát elfogadtatni a nemzetekkel, de ezek mindig visszautasították. Vannak, akik arra gondolnak, hogy egyszersmindenkorra véget lehetne vetni a problémának — a zsidóság erőszakos megkeresztelésével. De ez egyenlő volna a zsidóság megsemmisítésével, s Sartre ezt az utat, mint demokráciellenest és embertelent a leghatározottabban visszautasítja. Marad tehát egyetlen út és ez Sartre javaslata: a konkrét liberaliz-

Áruszállítás - Incasso - Kézbesítés

REPÜLŐ BOY
ELINTÉZI
GARANCIÁVAL

Telefon / 423-526, 120-541. — Holló-u. 11. Ó-u. 15.

Vidéki megbízásokra külön osztály!

mus. Ezen azt érti, hogy mindenki, aki munkájával hozzájárul az ország fellendítéséhez, teljesjogú polgára lehessen az országnak. A zsidót tehát be kell fogadni a nemzetbe, de úgy, hogy a maga zsidó mivoltát, jellemét, erkölceit, hajlamait, vallását sértetlenül megtarthassa. Ahogy a nőktől nem kívánják, hogy a nekik megadott szavazati jog ellenében megváltoztassák női természetüket, úgy a zsidóknak is biztosítani kell a jogok teljesességét anélkül, hogy zsidó mivoltuk feladását kívánják tőlük.

E követelmények, mint látjuk, nem a zsidóknak szólnak, teljesülésük nem a zsidóktól függ. A zsidó-probléma az antiszemitizmusból született, megoldása egy az antiszemitizmus leküzdésével. A kérdés tehát az, hogyan lehet halni az antiszemitizmusra? Sartre mindenekelőtt szükségesnek tartja oly irányú nevelési propagandát, hogy az iskolai oktatás olyan legyen, „amely eleve kizárja a szenvedélyes tévtanokat.” Szükségesnek tartja továbbá, hogy törvényeket hozzanak oly szavak és eszledek büntetésére, amelyek megvélnék tőlük a zsidókat. A legtöbbet azonban Sartre a szocialista forradalomtól várja. Egy a termelő eszközök kollektív birtoklásán alapuló, osztály nélküli társadalomban nem lesz helye az antiszemitizmusnak, amely a zsidók és nem-zsidók táborára akarja osztani a társadalmat. Amde ez a jövő kérdése. Mi történik addig? Addig is szükségesnek tartja Sartre egy nemzetközi antiszemitizmus elleni liga szervezését. Ez egy táborba tömörítendő az antiszemitizmus ellenfeleit, akik ilyenformán megismernek saját erejüket, magához vonzaná a bizonytalanul tévazókat és konkrét közösséget állítana szembe az ellenséggel. „A zsidók ügye már félig nyert ügy volna, ha csak annyi szenvedéllyel és kitartással védenék őket barátaik, mint amennyivel az ellenségeik el akarják pusztítani őket.” De a zsidók ügye — Sartre ezt újra meg újra hangsúlyozza — nemcsak a zsidóké, hanem az egész nemzeté, az egész emberiségé. „Az antiszemitizmus nem zsidó probléma, hanem a mi problémánk.” Az „árják” sorsa nem különíthető el a zsidók sorsától, mert az antiszemitizmus mindenkori eszköz a hatalomra törők kezében s nem áll meg a zsidóknál. „Egyetlen francia

sem lehet szabad, amíg a zsidók teljes mértékben nem élvezik összes jogukat. Egyetlen francia sem lehet biztonságban, amíg Franciaországban, vagy bárhol a világban egyetlen zsidónak reszketnie kell az életéért.”

Sartre fejtegetéseiben nemcsak magasabb szellemiség, de magasabb erkölcsiesség megnyilvánulását is érezzük. Szenvédélyes igazságyszeretete végére jár minden zsidóellenes vádnak, hogy szójellemezzze, bizonyítsa tartáhatatlanságát és felmutassa nemtelen indítékait. A szenvedővel való együttérzése élesíti tekintetét a zsidó lélek mélyebben rejlő sajátságai iránt s ha e lélekben torzulatokat észlel, miattuk nem a zsidóságot okolja, hanem azokat, akik gyűlöletükkel a zsidó lélek természetes fejlődését meggátolták. Telémre hívja nemcsak a hangosan gyűlölködőket és nyilvánvalóan bűnözőket, hanem a közömböseket is és a leg súlyosabban elítéli az írástudók hallgatását. Az emberi méltóság eszméje nevében száll sikra azokért, akik sohasem vétettek az emberi méltóság eszméje ellen. A leg tisztább humanizmus és a legnemesebb írásművészet szövetkeztek e műben, hogy újra egyszer méltó hangot kapjon Európa lelkiismerete.

Aut. Orth. Izs. Hitközség Fehérgyarmat

Fehérgyarmat és környékéről

elhurcolt és mártírhaltalt halt deportált és munkaszolgálatos hitveslérek emlékeztetése hitközségünk elhatározza, hogy

emléktáblát

állít fel.

Felkérjük mindazokat, kik hozzátartozóik nevét megörökíteni óhajlják, hogy ezen szándékukat március hó folyamán Baranyai Lajos hitk. elnöknel bejelenteni szíveskedjenek.

AUT ORTH. IZS. HITKÖZSÉG
FEHÉRGYARMAT

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

Brilláns, ékszert, aranyat, ezüstöt.
Óráit vesz, csatol és elad.

FELHÍVÁS

Jóletti intézmények, jótékony egyesületek, nagyvállalatok, kereskedők figyelmébe!

Üres használt posta kartonokat

minden mennyiségben veszünk.

VICTORY Kft. IV., Ferenc József-rakpart 25. Tel.: 386-192

Közvetítőket díjazunk.

Turóczi Trostler József előadása Heineről és az európai szabadságmozgalmakról

Március 1-től kezdve, a magyar közlarság, de az egész demokratikus Európa is, az 1848-as szabadságharcok emlékeit idézi egy esztendőn keresztül. A Pesti Izs. Hitközség kulturális ügyosztálya szintén bekapcsolódik ebbe az általános ünnepelésbe és a szabadságharc esztendőjének a méltatásába és értékelésébe.

Az első előadást Turóczi-Trostler József, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja tartotta a P. I. H. Szabadegyetemen, amelyet a IV. belvárosi körzet közreműködésével, csütörtökön este a Hitközség dísztermében rendeztek.

Turóczi-Trostler József előadásának ez volt a címe: „Heine és az európai szabadságmozgalmak.” Előadásában nem a politikai, gazdasági és társadalmi felszabadító mozgalmakról és küzdelmekről beszélt, hanem arról a szabadságharcos szellemről, amely mindezeket áthatotta és mozgatta. Ennek a szabadságharcos szellemnek a költője, riportere, szociológusa és tudósa Heinrich Heine volt. Elhangzottak olyan vélemények is, — mondotta — amelyek helytelenítették, hogy a Pesti Izs. Hitközség rendezésén Heinrich Heine emléket, munkáit idézzük. Heinrich Heine azonban annak ellenére, hogy kitért, amelyet többször ózintén megbánt, sokkal termékenyebben hatolt a zsidóság fejlődésére, mint azok, akik nyíltan nem hagyták el a zsidó vallást, de lelkükben kiszikkadt és kiszáradt mindaz, ami eleven, éltető és új gyümölcsöt adó zsidóság. Heinrich Heine még száz év után sem kell felfedezni, mert még mindig él, mint a zsidóság, s azt is akarjuk, hogy eleven legyen, ne pedig szobor, vagy szimbólum.

Heinrich Heine Párizsban találkozott újra a zsidósággal. Itt írta meg azokat a műveket, amelyek a zsidóság emancipációját előkészítették és elfogadhatóvá tették az európai népek előtt. Nem tulzás az sem, ha megállapítjuk, hogy a nemzeti zsidó szellem újjáéledése Heinrich Heinének köszönhető. Ő fedezte fel a világirodalom számára, az európai kortársak s a zsidóság számára is Jehuda Ha-

lévit. Zsidósága volt az, ami rendkívül érzékennyé tette a szolgaság és a szabadság iránt, hogy az egyiket gyűlölje, a másikat szeresse. Marx egyik leveleiben azt írta, hogy Heinrich Heine legszívesebben becsomagolná s magával vinné Londonba, hogy mindig együtt legyen vele. Heinrich Heine az egyetlen zsidó költő, aki az egész emberiséghez szól. Ő váltotta fel Goethét, ő szabadította fel a költészet számára a valósgot, azokat a részleteket és árnyalatokat, amelyeket előtte a költők társadalmi előéletből, félelemből, elfogultságból nem mertek kifejezni. Élete utolsó évében Heine megtért az istenhez, megérti a zsidósághoz s úgy halt meg, hogy irodalmi örökségére a legnagyobb kultúrnek jelentették be igényüket. Zsidók, németek, franciák, angolok, az egész kultúrvilág a magának érzi és várja Heinét, — fejezte be kivételes irodalmi élményt jelentő előadását Turóczi-Trostler József.

Ez a beszámoló természetesen csak vázlatosan adja vissza azokat az új szempontokat és megállapításokat, amelyek szerint Turóczi-Trostler József Heine alakját és szerepét bemutatta, és méltatta. Külön ki kell emelni, hogy Heinen keresztült és azon a zsidó, tehát egyenes emberi szellemen keresztül, amely az 1848-as szabadságharcok előkészítésénél oly nagy szerepet játszott, tulajdonképpen a gettókba zárt és onnan kitörni akaró, a multtal leszámoló és a haladás szolgálatában álló zsidóság velt részt az elnyomott népek felszabadításában. Ezt a tényt nagyon finoman és költői eszközökkel érzettette és tudatosította Turóczi-Trostler József, akinek előadásáért dr. Fodor Imréné — Meisel's Julia mondott köszönetet.

GERVAI SÁNDOR

A Soproni Aut. Orth. Izs. Hitközség PÁLYÁZATOT HIRDET azonnal betöltendő SAJCHFT ÜBÁJDEK és előimádkozói álkásra

A pályázóktól megkívánatlik, hogy műmőhe és jórő somájim méramim legyen és a pályázattal egyidejűleg a kábólok másolatai betekintés végett beküldendők. Fizetés megegyezés szerint. Majhel. előnyben.

Tengerentúli ládabélelésre vízmentes olajpapír
Oser Jakab
VI., Óntea 49. sz.
1 2 3 — 8 9 0

A Pesti Izr. Hitközség márciusi ünnepségei

A Pesti Izr. Hitközség templomaiban március 12-én és 13-án történelmi megemlékezés a 100 év előtti forradalomról és szabadságharcról. A Rumbach Sebestyén-utcai templomban, valamint a környéki templomokban péntek este 7/8 órakor kezdődő istentisztelet keretében, a Dohány-utcai templomban pedig szombat délelőtti 10 órakor kezdődő istentisztelet keretében lesz márciusi ünnepség.

Március 14-én déli 12 órakor a rákoskeresztúri temetőben a 48-as szabadságharc zsidó honvédekének sírjánál lesz emlékünnepség.

A Budai Izr. Hitközség mindkét templomában (III. Kunfi Zsigmond-u. 49. és XI. Boesky-ut 37. sz. a.) f. hó 14-én, vasárnap d. e. fél 10 órakor tartja a centenáriumi szabadságünneppel kapcsolatos ünnepi istentiszteletet.

Március 15-i ünnepségek a Pesti Izr. Hitközség iskoláiban

A centenárius év március 15-i ünnepségeire különös szorgalommal készült fel a P. I. H. iskoláinak tanulóifjúsága. A tanulók egyrészt csatlakoznak a pesti középiskolák ifjúság együttes megnyilatkozásaihoz, másrészt pedig önálló ünnepségeket rendeznek. A zsidó iskolák ifjúsága 2000 tanulóval vesz részt a 15-i együttes nagy ifjúsági felvonulásban, melynek végső célja: a Nemzeti Múzeum és a Parlament előtti ünnepségek hangulatának emelése. Előző éjszaka minden iskola 25 tanulóval képviselteti magát az ünnepi felvonulásban. A centenárius év eddig lebonyolított iskolai közötti kulturális és sportversenyek a P. I. H. iskoláinak versenyzői kitűnően (első, második helyezések) szerepeltek. Minden iskola a 15-ét megelőző napokon énekkel, szavallatokkal színesített ünnepséget tart. Az egyes iskolák rendezéseinek az állagból kiemelkedő műsorszámait:

★

Függetlenség: (Március 16.) A márciusi forradalom tudományos ismertetése (tanári előadás az önképzőkör ünnepi ülésén).

Leánygimnázium és Ipari leányközépiskola: (Március 12. d. e. 12 óra.) Előadás a nemzeti és a világszabadság gondolatáról. A 48-as ifjúsági bizottság 15-ére megjelenteti az „1848—49 a magyar zsidóság életében” c. antológiát.

Gépiari műszaki középiskola: (Március 11., d. e. 9 óra.) Ifjúsági előadás március 15. jelentőségéről zsidó vonatkozásban.

Szent Dávid-utcai általános fiúiskola: (Március 14., d. e. 11 óra.) Ifjúsági előadás. Az 1848-as márciusi napok.

Abonyi utcai általános leányiskola: (Március 12., d. e. 11 óra.) Tanári előadás: A szabadság gondolata és a zsidóság.

Wesselényi-utcai általános fiúiskola: (Március 14., d. e. 10 óra.) Ifjúsági szindarab: „A zsidó fiú” — kép 48-ból. Az ünnepség után centenárius kiállítás az iskolai 3 éves terv eddigi eredményeiről.

Wesselényi-utcai általános leányiskola: (Március 14., d. e. 11 óra.) „A zsidó iskola 1848-beli növendékei elbeszélők Kossuth iskolájában tett látogatásai” — szindarab szerű jelenet.

Füredi Sándor-utcai általános iskola: (Március 12., d. u. 1 óra.) Szindarab bemutatása Táncsicsról.

Eötvös-utcai általános iskola: (Március 14., d. e. 12 óra.) Jelenet 1848 március 15-e eseményeiből.

Füredi utcai általános iskola: Verses köszöntő a „Szabadság”-hoz.

MEGJELENT

„A MUNKA PRÓFÉTÁJA”

AHARON DÁVID GORDON (1856—1922) válogatott írásai.

Gordon a zsidó egyén és a zsidó nép megújodásának megalapozója és megvalósítója.

Gordonia Makabi Hacair kiadása.
160 oldal. Ára 25 Ft.

Kapható és megrendelhető: V., Teleki Pál-u. 8. I.
Telefon: 380—500

Magyar zsidók a 48-as szabadságharcban

Irta: Hámos Gyula ny. alezredes

Az 1848—49-iki szabadságharc centenáriuma nemcsak a magyarságnak, hanem a magyar zsidóságnak is nevezetes ünnepe.

Az 1847—48-iki országgyűlés nem tette egyenjogúvá a zsidókat az ország többi lakosaival, sőt türelmetlen és elforszákos beszédek is hangzottak el a zsidók ellen.

A Diéta az 1848 március 14-i ülésén a közös teherviseléssel és sajtószabadsággal együtt ki-mondta a zsidók választójogát és választhatóságát. A pozsonyi poigrás, mely kevés kivétellel németekből állott, utcai zavargást rendezett a zsidóknak adott jogok miatt, mire a megijedt országgyűlés gyáván visszavonta határozatát.

Ilyen előzmények után érkezett el 1848 március 15-ike. Ez volt a nagy nap, mely hivatva lett volna arra, hogy összetörje a zsidókra évszázadokon át rá-rakott bilincseket. A gyötrelmes és üldözésekkel teljes évszázadok után felviharadt a szabadság, érvénylőség, testvériség napja. A zsidók úgy vélték, kettős szabadság ünnepet tarthatnak: a magyar nemzetét és saját magukét.

A március 15-iki tizenkét pont közül a 4-ik minden vallás egyenjogúságát követelte. A dícső márciusi napok nagy vívmányainak megértéséhez a városok lakóinak nagy része nem volt elég érte. A tömeg úgy ére-telmezte a szabadságot, hogy nem tartozik sem törvényt, sem rendet tisztelni s ennek következtében sajnálatos események történtek.

Míg a lelkés Márciusi Ifjak március 15-én szabadságról, egyenlőségről, testvériségről szövekeltek, az ország több vidékén zsidóüldözés tört ki. Pozsonyban, Székesfehérvárott, Nagyszombatban, Kassán, Eperjesen, Vágújhelyen és más városokban középkori jelenetek játszódtak le: a zsidók bántalmazása, rablás, rombolás, temetőgyalázás és egyéb „kilengések”. A zsidók e súlyos megalázások dacára sem vonultak passzívításba. Harcolni akartak, — mindennel dacolva, — az elnyomás ellen, mely nemcsak az ő elnyomásuk volt, hanem a befogadó magyarságé is. Amikor Kossuth Lajos katonákat kért a nemzettől, a zsidók ismét felajánlották magukat a haza védelmére. Most már nem utasították vissza őket úgy, mint a márciusi napokban, amikor a nemzetörségbe jelentkeztek, mert a helyzet komolyra fordult. Az osztrákokon kívül a honi nemzetiségiek is megáldadták az országot, így gyorsan besorozták a zsidókat is.

Egykori adatok alapján 180.000 főre becsülték a honvédek összlétszámát. Kossuth Lajos jász-

berényi nyilatkozata szerint ebből a zsidó honvédek száma 20.000 volt.

Görgey Artur kijelentése szerint a zsidó honvédek „fegyelmettségben, személyes bátorságban és szívós kitartásban, tehát minden katonai erényben derekasan versenyeztek többi bejtársaikkal...”

Klapka György tábornok is nagy elismeréssel nyilatkozott a zsidó honvédekéről. „Mindjárt a hadjárat kezdetén vitézül és kitüntetéssel harcoltak és később is, egészen a háború szerényben len befejezéséig, a világosi katasztrófáig...”

De a legszebb dicsőreget Haynau, a bresciai hiéna mondotta a magyar zsidókról. „A Magyarországon levő izraeliták legnagyobb része érzelmeik és gonosz cselekvésmódjuk által előmozdították az ottani forradalmat, mely az ő közreműködésük nélkül sohasem nyerhetett volna olyan terjedelmet.” Ha az ellenség így nyilatkozott a magyar zsidókról, az utódok büszkének lehetnek elődeikre.

Itt idézzük dr. Bernstein Béc, vértanúhalált halt nyíregyházi főrabbi hézagpótló történelmi munkájának, — „1848 és a magyar zsidók” — előszavából, amelyet Jókai Mór, a nagy idők halhatatlan résztvevője írt, a következőket: „Magyarországon a Mózes hitvallás népe, a héber faj mindenkor a legbüszkébb hivo volt és maradt a magyar állameszmének, a Szabadságnak. A legnagyobb megpróbáltatás korszakában a 48—49-iki szabadságharc alatt bizonyította ezt be a legigazabban.

A midőn a Hazának minden másajku népfajai, amelyekkel a magyar szabadságot megosztotta, amelynek fiait jobbságságból felszabadította, földeliken urrá tette, — fegyverrel támadtak ellene. — Ugyanakkor a héber faj vérét, vagyonát és szellemét hozta áldozatul a magyar nemzet, az alkotmányos szabadság megvédelmezésére: — az a héber faj, melyet egyedül felejtett ki a törvényhozás az alkotmány sánczaiból, az a zsidó nép, mely egyedül nem kapott polgárjogot, egyenlőséget e haza milliói között.”

Jókai 1898 augusztus 21-én írta ezeket a sorokat dr. Bernstein Béla könyve elé, 50 évvel a történelmi események után. Ezek az évtizedek nem homályosították el Jókai életrajzát s a magyar zsidóság büszkeségével őrizi meg a nemzet koszorúját, a nagy idők füszo-replőjének és koronatanújának aranyfémjeles megállapításait.

Mélyszéges hálával és kegyelettel gondol a magyar zsidóságra azokra a férfiakra, akik előkészítették 1848 március 15-ét,

Ujabb ösztöndíjak kiváló tanulmányi előmenetelű zsidó főiskolai hallgatók számára

Az elmúlt huszonöt esztendő tanulmánygyógy zsidó bátarsága a gyűlöletből rakott mesterséges akadályokat állított a faji öröklet. Annak a zsidó ifjunak, aki orvos, ügyvéd vagy mérnök akart lenni, keresztül kellett mennie Haller István hírhedt numerus claususának szűrőjén, amely numerus clausus az idők folyamán egyre inkább numerus nullussá zsugorodott. És ha szerencséje volt és bejutott ama kevesek közé, akiket befogadott az Alma Mater, feje felett állandóan ott lebegett a veszedelem, hogy „szó-rakozni vágyó” kollégái „Hirig Simon” jelszóval felhírota verik. Akiknek pedig itthon nem jutott hely, külföldre mentek s ott szerezték meg diplomájukat. Am eljött az idő, amikor onnan is elűzték őket.

De túl minden veszélyen és kockázatvállaláson, volt még egy szinte legyőzhetetlen akadály, amely megnehezítette a zsidó egyetemi hallgatók amugysem könnyű helyzetét. A zsidóságra nehezedő gazdasági nyomás következtében szinte heroikus küzdelmet kellett vívniok, hogy fenntarthaták magukat.

A felszabadulás nagy változást hozott a zsidó egyetemi hallgatók életébe is. Egyenlő feltételekkel, egyenrangú félként indulhattak a diploma megszerzésére. Már nem kellett félniök, hogy nyomorékká verik őket, azért, mert tanulni akarnak, külföldre sem kellett menniök a diplomáért. Anyagi helyzetük azonban rosszabbodott. Az a kevés, amit a magukénak mondhattak, a deportálás, munkaszolgálat, és a bombázások következtében szinte teljesen megsemmisült. A zsidó egyetemi hallgatók a maradék magyar zsidóság háromnegyed-részevel együtt a külföldi zsidóság megértő támogatására szorultak.

A külföldi zsidóság különböző szervezetei után igyekezett is segítségre lenni a nélkülözö magyar zsidó főiskolai ifjuságnak. A Central British Fund az angol zsidóság legnagyobb szociális szervezete, egyéb adományai mellett külön e célra 2.500 angol fontot bocsátott a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának rendelkezésére. Ez összeget tanulmányi ösztöndíjak létesítésére kellett fordítani és pedig kizárólag kiváló tanulmányi előmenetelű zsidó főiskolai hallgatók számára.

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának Ösztöndíj Tanácsa az intencióknak megfelelően szigorúan ragaszkodni kívánt a kitünö tanulmányi előmenetel igazolásához, bárha voltak aggódalmaskodó vélemények is, hogy e feltétel folyán nem lesz elegendő

számu jelentkező. A zsidó főiskolai ifjuság magas szellemi és tanulmányi színvonalát semmimem jellemzi jobban, mint hogy a pályázatra tekintélyes számban jelentkeztek olyanok, akik az előirt követelményeknek teljesen megfelelték, sőt azokon túlmenően számottevő tudományos működést is igazoltak.

A beadott kérvényekből és egyéb iratokból zsidó élelek, zsidó sorsok sokszor tragikus küzdelmei rajzolódtak ki. Mutatták ezek az iratok a viszonylagos békeévek biztató kezdetét és a kényszerű megszakításokat, bevonulásokat, munkaszolgálat folyán, újból mekiindulásokat, külföldi felveket és évek eltelle után testben és lélekben megviselve visszatérést a tanuláshoz. És mindezek dacára a legkiválóbb tanulmányi eredmények! Egyetemi hallgató házaspárokról regél egyik-másik kérvény, sőt olyan házasságokról, amelyeknek már gyümölcse is van. Mégis mindkét fél szívósan folytatja a tanulást a jobb jövőbe vetett rendíthetetlen hitel. És a létért folytatott küzdelem ellenére mindkét fél tanulmányi eredménye minden esetben a legjobb.

A kérvények elbírálása tekintet nyújtott a Tanács tagjainak a magyar zsidó főiskolai hallgatóság életébe. Mutatta azt a nehéz harcot, amelyet a legsanyarubb gazdasági körülmények között vívniuk kell, hogy egyáltalán fenntarthassák magát és hogy ezenkívül még tanulmányait is folytathassák. Igen nehéz feladata volt a dr. Geyer Albert elnöklele alatt működő tanácsnak az ösztöndíjak odaítélésénél. Végülis rendkívül körültekintő és alapos mérlegelés után az összes szempontok figyelembevételével 47 főiskolai hallgatót részesített egyenként 2.400 forintos ösztöndíjban, amely összeg 12 havi egyenlő részletben folyósították. Az ösztöndíjjal jutalmazottak között leglőbb (21) az orvostanhallgató, ami arra mutat, hogy a zsidó ifjuság érdeklődése még mindig igen erősen nyilatkozik meg az orvosi pálya iránt. A bölcsészek közül 12 részesült ösztöndíjban, miueytemi hallgatók közül 8-an. A zeneművészeti, képzőművészeti és színművészeti főiskola hallgatói közül 5-en, a jogászok közül pedig mindössze egy.

A pályázatok elbírálásában a zsidó ifjuság képviselői is résztvettek.

A Tanács a közeljövőben részletes jelentést fog az Országos Iroda Intézőbizottsága elé terjeszteni ezügyben. Dr. Benedek László kórház-igazgató főorvos tanácsag javaslatára azonban sürgős beadvánnyal

fordult az American Joint Distribution Committee magyarországi elnökségéhez, amelyben e pályázat tanulságaira hívta fel a figyelmet. Rámutatott arra, hogy csak a jelentkezők egy kis részét tudta ösztöndíjban részesíteni, holott az előirt feltételeknek sokkal nagyobb számu hallgató felelt meg. Felkérte a Tanács a Joint elnökségét, hogy megfelelő összegű adománnyal tegye lehetővé újabb ösztöndíjak folyósítását. A Tanács e lépése a

Joint elnökségénél megértésre és meghallgatásra talált és a Joint a Cen'ral British Fund adományát megközelítő összeget bocsátott a Tanács rendelkezésére újabb ösztöndíjak folyósítása céljára.

A Joint ezen újabb nagylelkű adománya szervesen kapcsolódik abba a céltudatos munkába, amellyel a Joint a magyarországi zsidó főiskolai ifjuság szociális helyzetén kíván javítani és tanulmányi eredményeit emelni.

Ahol csodát művelt Isten...

Irta: dr. Schwarcz Benjámín a Bethlen-téri templom rabbija.

Vallási törvény és erkölcsi kötelesség minden zsidóember számára, feikeresni azt a helyet, ahol Isten csodájának részese volt és ott azon a helyen hálát rebegni a Mindenhatónak az isteni kegyelemért, a csodálatos megmenekülésért. Ennek a vallási törvénynek és erkölcsi kötelességnek gyakorlására hívom én mindazokat a zsidó testvéreket, akik a mi templomunkban és a Bethlen-tér 2. alatti épületben vészelték át a világtörténelemnek legszomorubb és legborzalmasabb napjait. A mi templomunkra alkalmazhatjuk Ámos prófétának szavait: „A falak kövei sirnak és a padok szilánkjai zokognak”. Sirnak az ártatlan mártírok vérével öntözött templom falai és zokognak a frigszekevény, az örökmécses, könyveket hullatnak a padok, sok ártatlan fiatal életért, kiket a sivatag fenevadjainál is kegyetlenebb bestiák lemészároltak. A legsötétebb ókorban a templom olyan szent volt minden ember szemében, hogy még

a gyilkos is, ha oda menekült, ott menedéket talált, amíg annak falai között tartózkodott az államhatalom büntetőkeze le nem sujtthatott reá. A XX. század kulturáján és humanizmus és a szeretetel hirdető valásban nevelt mártalócok sülyyedtek az istentelenségnek és az erkölcsiteltenségnek olyan feneketlen mélységébe, hogy elvetemedtségükben Isten házában gyilkoltak és ártatlan emberek vérével szennyezték be annak falait.

Valóságos isteni csoda, hogy a sok ezer hittestvér közül, akik a szörnyű hónapokat itt vészelték át, vannak még akik életben maradtak.

Azokat hívom és azokat várom, jöjjenek oda, ahol Isten csodát művelt, jöjjenek Adar 7-én (március 18-án) Mózes tanítónk halálának évfordulóján 1946-kor tartandó gyászistentiszteletre, amikor kegyelettel emlékszünk meg vértanu halottainkra és hálát mondunk Istenünknek az életbe maradtakért.

Testvérek várunk benneteket!

Meghívó

A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG VII/B KÖRZETE HÖLGYBIZOTTSÁGA és IFJUSÁGI CSOPORTJA 1948. évi március hó 13-án, szombaton este fél 9 órakor, a KERTÉSZ JENŐ OTTHONBAN, VII., Dohány-utca 22. szám alatt (Árkád Bazár), jótékonycélú, reggelig tartó

MŰSOROS TÁNCESTÉLYT

rendez, melyre szeretettel meghívja Önt és hozzátartozóit

a HÖLGYBIZOTTSÁG IFJUSÁGI CSOPORT

TÁNC • TOMBOLA • BUFFET

A tánczenét

Gerard Laboch közkedvelt zenekara szolgáltatja!

Műsorán eredeti jiddis táncok és dalok!

JEGYEK A HELYSZINEN!

Segélyezés helyett, szociális gondoskodás

Dr. Szücs Géza bejelenti az O. Zs. S. B. új munkájának eddigi eredményeit és további céljait

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság irodái csendesek, sem ügyfelek, sem alkalmazottak nem láthatók, a telefon-inspekciós újságot olvas, az elnöki osztály ajtaján kopogásom hangot üt a nesztelen ségben, belépök a szélesre tárt irodába: dr. Szücs Géza elnök magasra felépőzött iratesemők előtt ül dolgozik.

— A munka egyrészt csak olyankor tudom elvégezni, amikor nem kell felekkel foglalkoznom — mondja — de azért szívesen állok rendelkezésére.

Igazi „szücsgezaféle“ válasz: valaki, aki mindenkor mindenkinek „szívesen áll rendelkezésére“ és az ember érzi, hogy ez nála nem szokásos formáság, hanem őszinte készség.

S miután az őszinteség őszinteségre költözt, nyomban megkérdezi:

— Tud-e az elnök ur arról, hogy az utóbbi időben történt változásoknak különféle visszhangja támadt?

— Legutóbb azt mondtam — feleli dr. Szücs Géza nyomban kérdésemre —, hogy felül-emelkedünk minden partikuláris érdeken. Ugy vettem észre, hogy ez a kijelentés a partikuláris érdekek lelkes védelmezői körében nyugtalanságot keltett. Pedig nincs igazuk.

— Mi zsidó munkát, és pedig jó zsidó szociális munkát akarunk végezni.

— Ez azt jelenti, hogy a zsidóság szempontját nem vesszük szem elől és azzal, hogy semmiféle külön érdekeket a másik fölé nem helyezünk, minden jó zsidó érdeket egyformán szolgálunk.

— Mi igaz a segélyezési rendszer körüli változásból?

— Mint mondtam, jó szociális munkát kívánunk végezni és ezzel kapcsolatosan valóban alapvető változások állnak fenn.

— Nem kétséges, hogy jó szociális munkát csak jó szociális munkások végezhetnek. Első feladatunk tehát szociális munkások nevelése: jólképzett, erre a nehéz munkára jelleműknél és tudásuknál fogva alkalmas munkatársak kiválasztása. Az alapok lerakását már megkezdjük. Pedagógia osztályunk vezetőjének, dr. József tanfelügyelőnek kezde-

ményezésére a leghivatottabb pedagógusok közreműködésével szemináriumot tartunk gyermekotthonainak nevelői számára. Ezzel párhuzamosan Mrs. Jacobsonnak, a Joint szociális tanácsadójának irányítása mellett gondozói tanfolyam indul meg abból a célból, hogy a jövő feladatainak elvégzésére szociálisan képzett gondzói gárda álljon rendelkezésre. Erre a gondozói munkára első sorban más munkakörben nélkülözhetővé váló érdemes és erre alkalmas munkatársainkat akarjuk kiképezni. A nyomozás rendszerét megszüntetjük. Ez a jobb híján bevezetett rendszer ma már idejét mullta. A nyomozókat szociális gondzók fogják felvállalni, akik nem puhatolozást végeznek, hanem állandó érintkezésben a gondjukra bizottakkal, összekötő kapcsolatok lesznek köztük és köztünk.

— Mit jelent az alapvető változás?

— Segélyezés helyett szociális gondoskodást kívánunk végezni. A szociális gondoskodást a pusztán jólétkonykodástól sok minden megkülönbözteli. A gondozás: gond-átvétel. Gondját akarjuk viselni annak, akit eddig csak segélyeztünk. Decentrálizált segélyezési osztályainkat központi szociális-jóléti osztállyá formáljuk át. Ennek az osztálynak az lesz a feladata, hogy a gondozottak életkörülményeit megismerve, állandó kapcsolatban az emberrel és családdal, tanácsadó és segítő barát legyen.

— Munkánk kezdetén itt is, ott is gyorsan kellett segítenünk, adhoc feladatokat kellett késedelem nélkül megoldanunk. Most már eljött a tervszerű munka ideje. Tervünk körvonala már megvan. A részletmunkák kidolgozása még időbe telik, de a kitűzött céllal ismerve, máris kezdünk előrehaladni az új utakon.

— Boldog örömmel számolhatok be arról, hogy az első nagy lépést megtettük. Egyedülálló nagy ou öreg, vagy általában munkaképtelen, nincstelen hit-

testvéreinknek és a sokgyermekes özvegyeknek nehéz sorsán azonnali intézkedéssel könnyítünk. Budapestén eddig minden hónapban 35 forintot és egy 15 forint értékű élelmiszer-csomagot kaptak. Mostantól kezdve mintegy háromezren havi 150 forintot és további mintegy kettőezren havi 80 forintot fognak kapni.

— Figyelembe véve a készpénztámogatást kiegészítő konyhai, vagy természetbeni ellátást, a rubizati juttatást és a betegség esetén való teljes gondoskodást, úgy vélem biztosítottuk a létminimumot azoknak, akik önhibájukon kívül képtelenek magukat eltartani. A más kategóriába tartozóktól ezen jelentős többletkiadás ellenére sem vonjuk meg az eddigi támogatást. Magától értetődik, hogy a helyi viszonyoknak megfelelő változtatások mellett arányosan fel emeltük a vidéki zsidóságnak nyújtott támogatást is.

— Köszönetet kell mondanom Mr. Jacobson igazgólónak és a Joint-bizottság tagjainak, akik szociális munkánkhoz ezt az első nagy eredményét megértő támogatásukkal és buzdításukkal lehetővé tették.

— Abban a tudatban, hogy jó úton haladunk, megerősít bennünket a népjóléti miniszter urnak, a magyarországi szociális munka első dolgozóinak üzenete, amellyel megelégedését és elismerését fejezte ki szegényeink hathatósabb megsegítéséért.

— A nagyon fontos egészségügyterén mi várhat?

— Az egészségügy terén még sok probléma vár megoldásra. A zsidó gyógyintézetek a felszabadulás óta sokat fejlődtek, de még ezennél is sokat kell fejlődniük ahhoz, hogy az egészségileg tönkretett zsidó tömegek gyógyítását tökéletesen szolgálhassák. Egészségügyi szervezeteinket központi vezetés alá vonunk. Az irányítást a Joint-bizottság felkérésére dr. Bendek László, a Zsidókórház igazgató-

főorvosa vállalta magára. Tudásától, energiájától és közismert szervezőkészségétől igen sokat várunk.

— Mi remélhető az „Önállító Hitelszövetkezet“-től?

— Az eddigi munka tervszerűsítése mellett új feladatok is várnak reánk: termelő-munkába állítani és az ország termelőmunkájába hatékonyabban bekapcsolni munkaképes zsidó testvéreinket.

— Újjáépítésünk az ország gazdasági újjáépítésének szervezéseként már megindult. A Joint kezdeményezésére, de a magyar zsidó lársadalom áldozatkész támogatásával megalakult az „Önállító Hitelszövetkezet“, hogy forrása legyen a termelő szövetkezeti munkának. Már ebben az évben mintegy 3000 zsidó testvérünknek akarjuk ezen az úton lehetővé tenni, hogy a társadalom hasznos tagjaként részt vegyen az ország újjáépítésében, csatlakozva alapítson és hozzájáruljon a magyar zsidóság életének felvirágoztatásához.

— A jószándék a rekonstrukciós munkához sem elegendő. Szakértelemre és áldozatkészre van szükség. A szakértelemet biztosítja Mr. Berkowitz, Joint-representatív, aki jól megválasztott szakemberekből álló gárdával minden utasításra készen áll. Az áldozatkész, remélni szeretném, fokozódni fog. A zsidóság vezetői teljesen magukévá tették ezt a jó zsidó ügyet és mind erre leghivatottabbak, hozzáálltak a magyar zsidó társadalom felrakoztatásához. Bizom benne, hogy az eredmény nem is fog elmaradni.

— Zsidó munkát, és pedig jó zsidó szociális munkát tűztünk célul magunk elé. Azt hiszem, közelebb jutottunk célunkhoz.

*

Ezeket mondotta dr. Szücs Géza, az Országos Zsidó Segítő Bizottság elnöke, aki a munkaszünetben tovább dolgozott.

JAK SANDOR

**ÜZLET-ÜZEM
HELYISÉGET?
HA JÓT AKAR
FELLNER szerez!**
Szt. István-körut 30

DÉLUTÁNRA négyéves Kisfiú mellé kibasszonyt keresek.
„Nyelvtudás előnyben“ jel-
igére a kiadót hivatalos.

Purimra ajándéknak!

forta és cukrászkülönlegességek
WEISS MÓR cukrászüzemtől
DOB-U. 22. TELEFON: 221-407
Rabbiság állandó felügyelete alatt!

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének Női Osztálya

1948 március hó 23-án, kedden délután 5 órai kezdettel a Royal termekben (VII. Erzsébet-körút 49.) jótékony alapja javára, **uzsonnával egybekötött kultur-délutánt** rendez. A szabadságseg-mény jegyében megrendezendő ünnepélyes délutáni irodalmi és művészi alkotások szólnak meg, kiváló előadók tolmácsolásában. Jegyárutás hétfőn és kedden délután 10—11-ig, szerdán, esütörtökön 3—6-ig és a rendezés napján fél 5-től kezdve a pénztárnál, a Royal pálmakertjében. Uzsonnajegy ára 12 Ft. A hiteltvéreket szeretettel várja a Rendezőség.

A Női Tagozat megalkakulása az Óbudai Izr. Hitközségben

Az Óbudai Izr. Hitközség február 8-án tartott közgyűlése határozatilag kimondta, hogy a hitközség szegénysorsu és lámogalásra szoruló tagjai, ellátatlan aggok és gyermekek érdekében kifejtendő széleskörű szociális munka biztosítására előrehívja a Női Tagozatot, amely hivatalos pótólni a nagyműködő Óbudai Izr. Négyzet tevékenységét a Hl. kerületben.

A kiküldött szervező bizottság előkészítése után, március 3-án alakult meg a Női Tagozat Biztiktara a megjelent nagyszámú hölgyek, a hitközség elnöksége, előjárósága részvételével. Stern Endre a hitközség szociális bizottságának vezetője a hitközség előjárósága nevében üdvözölte a Női Tagozatot. Vázolta azt a nagyszámú munka, amely az elkövetkező időkben a vezetőkre hárul a szociális segítség terén és annak a reményének adott kifejezést, hogy az a teljes akarat és készség, amely az első hívó szóra meggyűlött a hölgyek körében, természetesen fogja hatását éreztetni a hitközség életében.

Dr. Wilczek Vilmosné társelnök a megválasztottak nevében megköszönte a meggyűlött bizalmat és ígéretet tett, hogy minden erejükkel azon lesznek, hogy a szegényeket támogatják, az árvák könnyét leöröklék és mindenkin segítsenek, aki arra rászorul.

Felhívás!

A Kiskunfélegyházáról deportáltak és munkaszolgálatban meghaltak emlékének megörökítését szolgáló emlékmű

KÖZVETLEN KIVITELÉZÉS ELŐTT ÁLL

Felkérjük mindazokat, akik hozzátartozók nevét megörökíteni kívánják, hogy bejelentésüket — ha eddig nem tették — f. hó 15-ig tegyék meg. Ezen időpont után a nevek megörökítéséért felelősséget nem vállalunk. Kiskunfélegyháza Izr. Hitközség Emlékműbizottsága.

Petőfi, Jókai, a márciusi ifjak vezetői a zsidóságról

Március idusán a márciusi nagy idők halhatatlan vezetőinek nézetét tolmácsoljuk a zsidósággal kapcsolatban.

Petőfi Sándornak a zsidóságról vallott felfogása a nagyközönség előtt nagyrészt ismeretlen. Bár ha nem maradt volna reánk ilyen írásos bizonyíték, akkor sem lenne kétséges, hogy ez az emberi szabadságokért rajongó magyar író, nem ismerhetett különbséget ember-ember között, az a Petőfi, akinek mindennapi olvasmánya volt — saját szavai szerint — a francia forradalom története.

Petőfi Sándor azonban le is rögzítette álláspontját a zsidó kérdésben, sőt könyvben is megírta. Ennek a műnek címe: „Lapok Petőfi Sándor Naplójából.” (Pest 1848. Landerer és Heckenast.) Csak az első ív (amelynek utolsó lapja hiányzik) látható a Petőfi Múzeum II. szekrényében, 143. szám alatt. Ebben a naplójában írt Petőfi a magyar szabadság születéséről, március 15-éről, majd a német polgárokról és zsidókról, ez az írása, amely március 23-án kelt, a következőképpen szól.

„Az egyetértés, mely eddig kivétel nélkül uralkodott a fővárosban, bomlani kezd.

Ők nyilatkoztak először, hogy a nemzetiségbe maguk között zsidók nem vesznek és így ők dobniak sarat! március 15-ének szűz tiszta zászlajánál... Avagy nem áll-e azon a jelszó, és nem kiáltották-e velünk: szabadság, egyenlőség, testvérség? Igen, ti velünk kiáltottátok ezt.

Várhatok-e igazságot a magatok részére, ha nem vagytok igazságosak mások iránt?...

De a legszomorúbb az, hogy nincs olyan gyálasatos ügy, melynek pártfogói apostolai ne látnának. Ezen égbekiáltással igazságtalan zsidóüldözésnek apostola lett néhány zugprocurator, kik most szélire prédikálnak a zsidók ellen, s aki az igazság mellett szót emel, arra a megvetendő hamis próféták

elég szemtelenek azt kiáltani, hogy a zsidók által meg van vesztegetve. A nyomoruk nem ludjak vagy nem akacjak hinni, hogy ő nációk becsületesebb embereik is vannak, kik nem a személyes önérdek rabzolgái, hanem a tiszta igazság és humanizmus barátai.

Közel száz esztendeje hangzottak el a halhatatlan költő szavai, amelyeket hűségesen ismertetünk. Most nézzük másik halhatatlannak, Jókai Mórt. Jókai már a szülői házból hozta magával a zsidóság szeretetét és megbecsülését. Emlékirataiban maga beszéli el, hogy diákkorában összevesselt egy társával és megverte. Midőn otthon cinesélte az esetet, anyja így szól:

— De hát ezért minek kellett megútni?

— Hiszen csak egy zsidó volt — felelt Jókai.

— Mit? — kiáltott az anya — te azt mondd, hogy csak egy zsidó volt? Hát te előtte a zsidó nem olyan ember, mint más? Te lenézsz mást a vallása miatt? Te elegeled, hogy a „mi” vallásunkat még ötven év előtt éppen úgy üldözték, éppen e városban, ahogy te üldözöd most a zsidót? Ezt nem tanulod te énfiásem, se boldogul édesapádól!

Aki így nevelték, az csak a zsidóság barátja maradhatott egész életén át. Jókai már azzal is bebizonyította a zsidóság iránti szeretetét, hogy első műve, amellyel tíznyolc éves korában akadémián pályadíjat nyert, a „Zsidó fiú” volt, amelynek tárgya Szerencsés Imre élete. (Ezt a művet maga Petőfi másolta.) Jókai, aki azt látta, hogy március 15-én is ott szónokolt mellette egy izraelita vallású fiatal orvos és, hogy midőn arra került a sor, a zsidóság a honvédelemmel is teljes kötelességét, amint írja: „Sorainkban keresztény papok

és zsidók, együtt ásták a sáncot Buda körül, egymásnak adván a földet a téli kosárai. Ilyen népi táncot is régen láthatott a világ.” (Megfőrtélt regék.)

Csak egy zsidó nem találta irgalmat Jókainál — a kitért zsidó.

Ime két magyar halhatatlan író, a márciusi idők vezéreinek nyilatkozata, amelyre büszkeséggel tekint az egész világ zsidósága és amelyet ott őriz szíve rejtekében, soha el nem múló hitával e két nagy ember iránt, akik bátran fölemelték szavukat az üldözött zsidóság érdekében.

TIBORC ZSIGMOND

Felhívás

Az Országos Orv. Izr. Árvák Egyesület vezetősége levélre vette, az ország területén más telekeztől elküldött

zsidó árvák nyilvántartását

Felkérjük az összes fővárosi és vidéki hitközségeket, chevra kadisákok, egyesületeket, intézményeket, vezetők és tagjait, hogy ezeket kutsák fel és nyilv. vártatják a zsidó árvák vonatkozásában legrészletesebb adatokat nálunk sürgősen bejelenteni zsidóválasztók.

Országos Orv. Izr. Árvák Egyesület, Budapest, VI. Király utca 34. III. emelet 15.

Az Óbudai Izr. Hitközség PÁLYAZATOT HIRDET metsző, előimádkozó, sameszl állásra.

Fizetési igények és előzetes működés megjelölése mellett írásban benyújtott pályázatok az Óbudai Izr. Hitközség Előjárósága, III. Zichy-utca 9. sz. címére küldendők.

„AZUR“ Boy

ARUSZALLITÁS

INCASSO

KÉZBEVÉTEL

GYORS, PONTOS

VII. Gyn. al Fál-u. 12

Telefon: 184-287

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136-816

SZOMBATON ZARVA

PERZSA

szőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGAR Király-u. 14 és Rakóczi-ut 42

MEGHÍVÓ

A BETHLEN-TÉRI TEMPLOMBAN

a nyilas és SS brigantik dúlásának áldozatul esett hiteltvéreink emlékére f. hó 18-án, esütörtökön, Zajin Adár napján, délután 4/6 órakor

GYÁSZISTENTISZTELETET TARTUNK

E gyászistentiszteletre meghívjuk azokat a hiteltvéreinket is, akik e vérses időkben a templomban és a templomhoz tartozó épületben szerencsésen átvészelték a szörnyű időket, hogy hálát adhassanak a Mindenhatónak csodás megmenekülésükért.

A RENDEZŐSÉG

Negyvennyolc és a zsidók

Irta: GYÖRGY ENDRE

Lassan tíz esztendeje lesz már annak, hogy a szülővárosomból, Nyíregyházáról levelet hozott a posta. Az irás megmaradt, írójá elhamvadt. (Micsoda furcsa játéka az agynak, hogy akaratlanul is rim fakadt a fájdalmas emlékezésből!) A szállás, vékony, de gyors és sötét betűket, amelyeket nagyon tekintélyes agy diktált, Bernstein Béla dr. főrabbi, Szabolcsország fővárosának tudós papja vette le a papírosra. 1939 júniusát írta, akkor Hozzá, mint régi tanítványához fordult és megírtatta azaz, hogy leveleivel együtt be-
küldte. „A 48-as magyar szabadságharc és a zsidók” című kötetét, amely negyvenegy esztendő múltával jelent meg második kiadásban. Bernstein dr. a legnagyobb szakértője, beható ismerője és buzgókodó tudósa volt ama ős-március idusának, amelynek a lángja lobot vetett a szabadság után áhítozó lelkekben. Többiben szállt le a történelem mélyvizébe és olyan gyöngyszemeket hozott a felszínre, mint amelynek korábbi könyvei: Reformmozgalmak 1848-ban, A zsidók kérdése 1848 előtt, A zsidók az 1848-iki szabadságharcban Európában. Európa szerte. A szabadság és a zsidóság kapcsolatai, e kötetnek egymáshoz való viszonyát és egymástól való elválaszthatatlanságát kutatta. A zsidóknak a szabadságharcban való részvételét és áldozathozatalát, ennek erejűkön felüli mértékét, illetve a kötelességvállalás adatait azért írta ismételtelen a nép és a gyűlölködően politikáló hatalmasságok elé, mert azt hitte, hogy ezzel, a meggyűző számok erejével megállíthatja a vezető nélkül, fekevesztetten száguldó vonalat, amely végül is borzalmas csattanással zuhant a mélységbe, maga alá temetve azokat, akiket Bernstein dr. meg akart menteni. A roncok közé került összetört tagokkal a nyájából kimagasodó szerző is, hűveivel és feleségével, Korcin Juliskával együtt, akiknek mint elhivatása hű segítőtársának, könyvét ajánlotta. A kúszólevél vészharang és tűzjelzés. „Mi tegyük meg a magunkét, tekintet nélkül arra, hogy elérje-e a bizton kívánt célt, vagy nem? Munkánk fejezt szolgálat a védelembe.”

A második zsidótörvény után voltunk és a kötet a szabadságharcban résztvevő zsidó hon-

védék huszonkilenc leszármazottjának a magyar országgyűlés „méltóságos felsőházához”, valamint „tekintetes képviselőházához” intézett folyamodványával zárul. Ebben a 48-as zsidó honvédek gyermekei, unokái és dédunokái azért instanciáznak, hogy „a magyar zsidóságot a romlás szélére juttató” törvényjavaslatot vegyék le a napirendről, ha pedig ez nem volna lehetséges (hát „lehetséges” volt?) „mélióztassék az 1848—1849. évi szabadságharcban résztvevő igazolt honvédek törvényes leszármazói mindennemű ugynevezett zsidótörvény hatálya alól teljes egészében kivonni...” Tudjuk, hogy a „jól megokadott” kérelem milyen eredménnyel járt! Közel egy évtized telt el azóta. De micsoda tűz esztendő, amely alatt megcsapolták, elfolyatták a zsidóság vérét! És most megépázott sorokkal készülünk ma is 1848 megünneplésére. Haló poraiban is bocsánatát kérem Bernstein főrabbinak azért, hogy annakidején az Újságban, ahová az igazságon érdekelt könyvet beküldte, nem foglalkozhattam azzal úgy, ahogy kellett volna és ahogy az úgy, amelyet ő lángoló lelkesedéssel képviselt, megérdemelte. Ő ott fenn a magaságos égből is bölcsen tudja, hogy nem lehetett. A köteles pár soron kívül, amely az ilyen természetű írásműnek „kijárt”, egy-két sablonos jelzőn és néhány nem túlságosan tüzelő idézetten kívül abban az atmoszférában, amelyben számunkra a lélekzselvétel is fojtogatóná vált, alig lehetett valami közölni. De ki figyelt azok közül, akiknek a józan felvilágosító szót szántuk, a mi érveinkre? Minden, erről az oldalról jövő dokumentum nem is olaj, benzin volt a tűzre, amely mellett gonosz kovácsmesterek álltak

a fújtatóval és ha a parázs nélkül szunnyadni készült, ismét életet, levegőt pumpáltak bele. Ha tehát az élő nyíregyházai főpapnak nem lehettem meg (mert nem volt reá terem) a kívánt szolgálatot, szeretnék ezzel áldozni az ő szent mártír-emlékének. A cseméniumnak, a szabadság diadalának, a demokrácia uralmának, amit, fájdalom, ő nem érte meg, kellett eljőnni ahhoz, hogy a halott rabbi nem is eléggé értékel tudományos munkásságának az elégtételt megszerezhessem. Fiúi alázattal teszek ennek a kötelességemnek eleget.

Ott álltam a pergamentekercs előtt

a mártír szerepére felkészülten, amikor hozzám lépett a főúrszóló pap. Kékesszürke szeméből szeretet sugárzott. Fialatos arcát úgy zárta körül a barnuló, világos szakáll, mint a köpet az aranykeret. Méltóságteljes, de mégis szelíd, barátságos és közvetlen volt az ábrázata. Magas, sudár alakjához képest, amelynek koronája fent lebegött a magasban, én a fénzhároméves kislány valahol egészen a mélyben ácsorogtam. Feszülten figyeltem a történetekre és belül dideregtem. A pap ma is, amikor már csak az asztráteste kering a menny és a földi terek között, úgy jelenik meg előttem, mint az élő valóság. Felemelte csontos, finomívű, állatszó kezét és megáldotta a bármivót. Ezzel az áldással járom közel negyven esztendeje az élet bazaltkockás, maeskakövekkel kőrakott országutját. Emlékezem régi márciusokra, a vidéki diák életére, amikor szegények voltunk, de mégis boldogok, mert nem emésztettek elérhetetlen vágyak. Mindennek örvend-

tünk; a két legkisebb adománynak, a krajcáros édesgyökérnek is. (Tudja-e a mai pesti ifju, hogy ez mi? És, hogy ez volt a legfőbb csemegénk?) Ilyenkor az iskolai ünnepély után először mentünk ki az erdőbe ibolyát szedni. A tavasz első napsugara ledobatta a lili vízesésben megunt, vedlett fűsőt kabátunkat és zakkóban indultunk neki a portyázásnak. Vánnadt, keszeg, vöröszegény, testünk didergelt ugyan a borzongató hűvösségben, de ezt röstellük volna bevallani. Hősiesen kiartoltunk tehát a fényeskönyökű kis kék kabát mellett és felszabadultunk, örökre barangoltunk a tölgyesben. Ez volt a mi szabadság-ünnepünk. A tavasz fuvalmában csakugyan éreztünk valami lelkesítőt, valami mámorítózt olyasféle sejtésünk volt, hogy ezen a napon, minden március 15-én nagynak, világraszólónak kell történnie. Büszke és bátor kezdeményezés dologott benünk, amely képes lett volna arra, hogy a éskönyösség és maradiság várait ostromolja; fiatalos hevületünkben vakon és meggondolás nélkül nek rohantunk volna a szabadságot elzáró falaknak. Ez az ifjuság, felbuzdulása, amely annyi jóta ideálisat akar és kész csatázni az ember felemeléséért, sorsának megjavításáért. Eppen ez az éltető hévület szép és lelkesítő benne, amelynek a víziója még ma is libabőrössé teszi az öreg testet. Kigért a sósótó sála emléke; a járás-kecs március idusán a kopár erdősségben, ahol csak a serkődő levelek és a földből felénk kikandikáló gyermek ibolyafekék jeleztek a Természet közeleget megujulását... és ahonnan kék-zöldre válva, főleg fagyottan tért haza ebédidőre a tavasz-szagtól elbágyadt diák...

De térjünk vissza

a még távolabbi múltba. A nagy márciusra, amelynek étkő ugyancsak az ifjuság áll a perzselőszavu Petőfi és a harcos Táncsics Mihály vezetésével. „A 48-as magyar szabadságharc és a zsidók” című könyv első kiadásához nem kisebb eme, mint Jókai Mór írt előszót és ebben a következőképpen emlékezik meg a zsidóságról, meg a zsidók szerepéről a nemzeti felkelésben. „Magyarországon a Mózes hívalás népe, a héber faj mindenkor legbuzgóbb híve volt és maradt a magyar állameszmének, a szabadságnak.

A legnagyobb megpróbáltatás korszakában a 48—49-iki szabadságharc alatt bizonyította ezt be legigazabban.

Asszonyok a
fenevad karmaiban...

Dr. Goebbels
magánélete

Az amerikai filmgyártás kimagasló alkotása

Csütörtöktől: **SCALA — OMNIA**

A midőn a hazának minden másajku népfajai, a melyekkel a magyar szabadságát megosztotta, a melynek fiát a jobbágy-ségből felszabadította, földjeiken urzá tette, — fegyverrel támadtak ellene, — ugyanakkor a héber faj vérét, vagyonát és szellemét hozta áldozatul a magyar nemzet, az alkotmányos szabadság megvédelmezésére: — az a héber faj, melyet egyedül felejtett ki a törvényhozás az alkotmány sáncából, az a zsidó nép, mely egyedül nem kapott polgárjogot, egyenlőséget e hazai milliói között.

Mégis szerette a hazáját.

Ezen csodálatos hazaszeretettel nagyszámú adatait találjuk e könyvben összegyűjtve.

Az írófejedelm igazolja, hogy a rendbeszedett adatok valódiak, majd azt állítja, hogy „a magyar közönség sok megdöbbentő tanulságot fog ezekből meríthetni.” (Valóban meríthetett, de elmulasztotta a merítést.) „A magyar zsidók előtt pedig ama bibliai támaszlopként fog vezetni világítani követésre méltó elődeik példája.” Bizony a szabadság hajnala sem így köszöntött a zsidóságra, mint másokra. Sőt az akkori reakciók, akik féltek a forradalom teljes diadalától és annak következményeitől, mindent elkövettek, hogy a zsidókat becsüzzék, szidalmazták, üldözték és bántalmazták. Ezek a sötét elemek nem kívánták a szabadság életét és világító napfényét. Félték kimenni a világosságra és még a szabadság, egyenlőség, testvériség jelszavának hirdetése is csak arra volt jó, hogy éppen ennek a megvalósulni készülő egyenlőségnek nevében egyenlőtlenséget hirdessenek, egyenlőtlenséget szítsanak, hiszen egyet a zsidón, őket kolláknak negyvennyolcra, ők hozták az osztrák zsoldban álló katonákhoz „nyakára” a szabadságot. Bár Eötvös József báró a zsidóság teljes egyenjogúsítását követelte, Desseffy Aurél gróf a főurak előtt pedig azt hangoztatta: „Nem osztom a félelemben, hogy a zsidók felszabadítása nemzetiségünk érdekeit veszélyeztetné”, a jogokat mégis szűkmarkúan osztogatták. A zsidók jogi helyzetének alapja a szabadságharc előtt és alatt az 1840-ben hozott XXIX. törvények maradt. Bár ez — Bernstein Béla dr. szerint — nagyon távol esik az egyenjogúsítás megoldásától, mégis „egyik szülőke volt azoknak az üldözéseknek, melyeket némely város polgársága épp a szabadságharc hajnalán indított a zsidók ellen, nem nyu-

godva bele a törvények egy-egy előnyös határozatába, hogy a zsidók minden városban szabadon lakhatnak.” „És bekövetkezett az a csodálatos tény, — olvassuk tovább — hogy Magyarország állami életében valóban korszakalkotó 1847—48-iki országgyűlés, mely a magyar nemesség a legdicsőbb csatát nyerte meg önmagával szemben, mikor elismerésre méltó önmegtagadással feladta addigi kiváltságait, megsemmisítette százados előjogait, önként vállalta a köztörvényesítést, felszabadította teljesen a jobbágyt, ez az országgyűlés, mely a nagyszerű reformok egész sorozatát vitte keresztül és emelte törvényerőre, egyedül az elnyomott, évszázados rabságban szülő zsidókkal szemben volt szűkebb és ridegen elutasító. És habár ugyanezen az országgyűlésen a honossági törvény tárgyalásánál egyes kiváló képviselők, mint Szemere Bertalan, Ghyczy Kálmán, Asztalos Pál, Szentkirályi Mór, Lónyay Gábor, Bohus János meleg elismeréssel szóltak a zsidók érdemeiről és elítélően arról az igazságtalanságról, melyben őket a törvényhozás részesítette, mind ez nem használt semmit, a zsidók egyenjogúsítása napirendre sem került. Így állt a magyarországi zsidók ügye 1848 március elején, így mentek március 15-e elé.”

Mindez nem akadályozta meg

Magyarország zsidóságát abban, hogy lelkességgel álljon a szabadságharc zászlaja alá és úgy véráldozattal, mint anyagiakkal támogatja az önállóságért, függetlenségért vívott küzdelmet. „Huszezen közül harsognak a hadseregünkben!” — jelentette ki Kossuth Lajos Jászberényben a zsidókról. Mivel az 1849. tavaszi hadjárat idején a magyar hadsereg összlétszáma 175—180.000 lehetett, a sereg kilencdedrészét állt zsidóvalású harcsokból...

(Folytatom)

A kóser csomagok külföldre küldése

Tárgyában több oldalról hozzánk intézett kérdésre vonatkozólag az illetékes Orthodox Központi Irodától a következő felvilágosítást kapjuk: az Orthodox Központi Iroda lépéseket tett annak érdekében, hogy külföldre — a Községi Élelmiszerüzem csomagküldési akciója keretében — kóser csomagok is küldhetők legyenek. A felsőbb hatóságok is, a Községi Élelmiszerüzem illetékes vezetősége is hozzájárult a kérdés teljesítéséhez. E tekintet-

ben tehát akadály nem forog fenn. Gyakorlatilag azonban ez időszakra az az akadály a kóser csomag küldésének, hogy a gyárosok nem rendelkeznek kóser számlával, de közlésük szerint, ha kisebb mennyiséget tudnak is majd a jövőben előállítani, az nem lesz időálló, úgy-hogy hosszabb ideig tartó külföldi szállításra alkalmatlan lenne. Mivel a megengedett cikkek közül a számai az, amely mint kóser küldemény — a kóser boron kívül — számbajöhet, az elnyert engedély gyakorlatilag ezidőszakra nem használható ki.

A liturgia zenéje

A Pesti Izr. Hittközség kulturális ügyosztálya és a „Goldmark Károly Zeneiskola”, vasárnap délután 5 órakor a Fürst Sándor-utcai kultúrteremben tartotta meg második zenei előadását. Dr. Szabolcsi Bence, a Zene-művészeti Főiskola professzora „A liturgia zenéje” címen tartott nagyszabású előadást és mondott összekötő szöveget. Előadásának első részében a történelem és népköltészet viszonyát elemelte. Megállapította, hogy a világi és vallásos költői termékek, dalok, énekek között az elválasztó határ megvonása rendkívül mesterséges. E két gondolatvilág nincs egymástól messze. Ahhoz, hogy a zsidó zene jelentőségét és értékét kellőképpen megértsük, tudjuk, a népi öntudat korszakának kellett jönnie, amely felfedezze azt. A Biblia zenéje Elő-Ázsia népi dallamkincséhez tartozik. Betű, hang, dallam a régi ember gondolkodásában hármassá egységet: a keleti ember énekelve olvas, a Biblia olvasása természetesen vált át az éneklésre.

Dr. Szabolcsi Bence igen érdekessé és felelősséget nyújtó módon mutatott rá azokra a kapcsolatokra, amelyek a régi zsidó zenét kelethez és az új zsidó zenét nyugathoz kötötték. A Goldmark kamarakórus Kodály Zoltán, Székely István, Fraknói Károly és Molnár Antal feldolgozásában szótárokat, keleti és középkori imadallamokat és Kelen Hugó Eia Devorim című új szerzeményét adta elő. Gondosan kidolgozott volt minden egyes számuk. Lelkiismeretesen és a művek követelményeivel alázattal énekeltek a nekünk oly szent és becses liturgiai részleteket (Addichu, Moazur, Eia Cion.) Karvaly László igaz művészettel, pompás hangulatot és áhítatot teremtve, énekelte részleteket Eszter könyvéből és az Énekek énekéből. Nemes Zoltán őszinte áhítattal, a chasidok miszticizmusát idéző hittel énekelte a babilóniai tóradallamot és a Kol Nidrei. Pintér Ferenc suvolajátka megindítóan szép kiegészítő volt a kivételes zenei előadást jelentő előadásnak, amelyet Fraknói Károly karvezényel nagy lendülettel és lelkesedéssel.

PAPÍR, ÍRÓSZER

üzleti könyvek, kartotékok, amerikai naplók és átiró könyvek. WEINBERGER ÉS FEJERNÉI, VI., Deák-tér 6. (Anker-palota). Telefon: 426—613.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat mindent elintéz. — (Éjjel-nappal) Teher-laxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Jó és olcsó

függönytartó

képekhez nagy választékban. Uveges munkát vállalok

Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7. sz. Telefon: 224—288.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kőcsőzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban. Varrógépeket vesznek. Bachrach, Dohány-u. 68. Tel.: 222—887.

Gyermekágy, gyermekbutor, játéktár Vicánál Nagyatádi Szabó-utca 50.

TALESZ

nagy választékban, kétszer és három könyvek, rétek és eladás

Jahrzeittábla-készítés.

Tanár Hannehauim, mind a nagy rész 20 Ft. MEISELS könyvkereskedő. Dob-u. 13.

GYERMEK-CIPŐ

specialista

Légrádi Ferenc

cipésmester

VII., Dohány-utca 10. sz.

Mátrafüreden

az orth. kóser

SCHWARCZ-PENZIO húsvétra megnyílik

Új és használt

bőröndök

uti kofferok.

Vétel, cseré, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20 T. h.: 139-619

Konfekció-üzem

villanygépekkel, teljes berendezéssel kiadó. Wesselyi-u. 57. I. emelet

Egy tépelődő anyának

Irta: Szilágyi Géza

(LIRAI ELŐHANG.) Egy félzsido bécsi költő, Hugó v. Hofmanns'hal tizenöt éves korában goethei bölcsességet lehetségesen mimelő egyik versében ezt merle leírni: „Nem távoztál ajtóm elől még senki, / Ki legalább megértést nem kapott.” Nem csodálom, hogy akkortájt, a múlt század kilencvenes éveinek legelején, a Loris álnéven előkelő folyóiratokban verselgető gimnazista, mikor leleplezték középiskolás voltát, egyik szigorú bírójától fricskát kapott szép lós orrára, éppen az előbb idézett „szemtelen” két sorért. Egy gyermek, még ha csodagyermek is, azt írták róla, mindennel inkább kérkedhetik, mint a mindent és mindenkit megértéssel, ami fiatalembernek legkevésbé adatott. Be kell vallanom, tizenöt éves koromban még nem mertem volna olyan „szemtelen” lenni, mint Hofmanns'hal, (nem is voltam csodagyerek!) de hosszú idő múltán — nagy árat fizettem érte, egy sok évtizedes életet, — keserves jogot váltottam arra, hogy ha nem is a mindent, de legalább a nagyon sokat megértésnek rendjét adományozzam magamnak. Elegen fordulnak hozzám véleményért, utbaigazításért, tanácsért, vigasztalásért. Gyarlóságom tudatában be kell ismernem, hogy véleményem bizonyára nem mindig helyes, utbaigazításom nem egyszer téves irányba terel, tanácsom olykor nem egyéb, mint tanácsatlanságom ügyes vagy ügyetlen palástolása, vigasztalásom néha csupán meghaltatott dadogás. De önérelesen mondhatom, hogy még akkor is, amikor utbaigazítás, tanács, vigasztalás nem elég telik tőlem, megértésben soha sincs hiány. A tizenöt esztendő bécsi költő-fióka valószínűleg nagyozott de én, a már többszörösen tizenöt esztendő, legfeljebb kicsikélt tulzok, ha az ő két versorát magamra vonatkoztatva elmondani merem, olvasóim többségének helyeslését remélve: „Nem távoztál ajtóm elől még senki, ki legalább megértést nem kapott.”

*

(A VÁD.) Lélekbe-fájódó le-
velben — megőrzöm majd
egyre jobban duzzadó kinyel-
gyűjteményemben — szívembe
sírja hol könnyes, hol zokogó
panaszát „Egy tépelődő anya.”
En talán esziszottabban írnám
meg e levél tartalmát, de úgy
vélem, hogy semiatlanul kö-
zölve, a maga megmagyaráz-
hatóan ideges kuszaságában s
olykor érthetően nyers indula-
tosságában, megkapóbb, meg-
győzőbb és jobban viszhangoz-
tatja az olvasó lelket. Így
lát nem a magam szavaival
ismertetem ezt a gyötrődésből

kinlódva megszületett írást,
hanem stílusán nem változtatva
idézek belőle és ilyenmódon
nem fosztom meg a levelet
véres emberi dokumentum-
jellegétől. Hallgassák meg, ne
csak fülükkel, hanem szívük-
kel is:

„Egyhónapos volt a kis-
lányom, mikor férjem be-
vonult, sajnos, nem tért vissza.
Azóta egyedül küzdök az élet
nehézségeivel, de erős akarattal
és Isten segítségével rendszeren
eltartom magamat és kislányom-
mat. Mint lelkes cionista Kelet
felé nézek. A mozaikmon belül
kerestem elhelyezkedést és
elajzani akarok, mert tragédi-
ánk itteni színhelyén nem tu-
dok és nem akarok élni. Módom
lett volna itthon is új élet
megalapítására, de nem bírtam
lelkemmel. Erec hív, mai nehéz
helyzetében még inkább. Nem
sikerült a gyermekemmel együtt
menni. Ellenben akadt alka-
lom, és hosszas tusakodás után
elszántam magam, hogy legális
úton és módon előre engedem
kislányomat, mivel később
egyedül majd utána mehelek.
Külön helyzetben és jól fel-
szerelve utazott a gyermek.
Mellettem, velem együtt, eset-
leges illegális átlán, valószínűleg
nékülözött volna, míg most,
úgy érzem, emberileg mindent
megtettem azzal az áldozattal,
hogy egyedül elengedtem.

Kérdezem Öntől, miért talál-
kozik olyan kevés megértéssel
egy anya, aki éppen azért,
mert szereti és félti gyermekét,
átmenetileg egyedül elengedi,
ámde így sem hagyja magára.
Miért éreztem magamat szinte
gonosztevőnek a rokonok és
ismerősök előtt, akik a leg-
kevesebbet dolgoztak érte s akik
zokogtak a pályaudvaron, míg
én viszáfojtottam könnyeimel,
hogy a gyerek mosolyogni lá-
sson az utolsó pillanatban is.
S a bucsu legfájdóbb perceiben
azt kellett hallanom, hogy
„eldoblad magadtól a gyere-
kedet!” Miért „dobtam el”? Hi-
szén utána megyek az első
alkalommal és boldogan fogok
dolgozni érte Erecben, hogy
olyan ember legyen belőle,
amilyenre az Országnak szük-
sége van. Lehet, hogy fanatikus
vagyok. De oly kevesen va-
gyunk, hogy önmagunkat kell
megsokszoroznunk.”

*

(A VEDELEM.) A levél írója
már nemcsak tépelődik, hanem
ezen túlmenően tépdési magát.
Vádolják rokonai és ismerősei,
hogy híjjával van az anyai szé-

retének, mert nem tartotta
íllhon magánál, mert — sebe-
sítésre alkalmas éles kö ez a
szó — „eldobla magadtól” gyer-
mekét, amikor kedvező körülmé-
nyek között, jól ellátva,
anya nélkül ugyan, de gyer-
mekpajlások, kis bajtársak
között utnak engedte Palesztí-
nába.

A vád, nem győzőm elég
nyomatékosan hangoztatni, ne-
velés és rosszindulat. A
levélből kitűnik, hogy az anya
testestül-lelkestül ragaszkodik
kislányához. Előkelő szándéka,
anya mihamarább, első adandó
alkalommal, bármilyen nélkül-
lőzésnek, sőt veszedelemnek is
kitéve magát, utána megy, an-
nál is inkább, mert fanatikus
cionista. Erec neki szívügye,
lelkének igazi hazája, ahol
végig le szeretné élni életét.
Mindössze annyi történt, hogy
egyedül nem elengedte, hanem
— itt a lényeg! — megragadó
pontos kifejezésre van szükség
— előreborzította kislányát,
akivel a kényszerítő körülmé-
nyek között együtt nem tudott
utazni. Utak indította viszony-
lagos biztonságban és kénye-
lemben, megfelelő társaságban,
hogy azután vágyainak és re-
ményeinek földjén, ahová előbb-
utóbb, úgy érzi, feltétlenül el-
jut majd, mert bárhogyan is
el kell jutnia, boldog viszoni-
látás forrásában ismét magá-
hoz ölelhesse leánykáját.

Mint levelének előbb nem
idézték legvégén írja nemcsak
szívbeli érzése, hanem agybeli
meggyőződése is, hogy Erecben
szébb, bódítóbb és remél-
hetően féltelmetlenes jövődőt
biztosít gyermekének. (Ezzel a
felfogással kár volna vilázn.
Felesleges azt hangoztatni,
hogy ilyen jövődőknek esetleg
az új magyar demokrácia kére-
tén belül is harcok előkészítője
és a felépítésben hátréssé segítő
munkása lehet a zsidó ember.
Erre csak akkor lehetne hivat-
kozni, hogy ha a szóban forgó
zsidó nem rabja annak a min-
dennél erősebb érzésnek, hogy,
viszátérve a levélre, tragédiája
színhelyén nem tud és nem
akar tovább élni. Ilyen leküzd-
hetetlenül viharzó érzéssel
harcba szállani meddő próbál-
kozás.)

Egy anya, aki szereti és félti
gyermekét, áldozatot, őt magát
a lélek legmélyéig megsebző
nagy áldozatot hoz, amikor
gyermekét javára egy időre, az
ő saját álját is lehetővé tevő
körülmények bekövetkezéséig
nem lemond a kislányával való
együttélésről, mert hiszen erről

egy percig sem mondott le,
hanem csak ideig-óráig, a vi-
szontláltság, átmenetileg elvá-
lik tőle. Ezért nem megrovás,
szidalom, elítélés jár, hanem
elismerés, méltánylás, dicséret.

*

(VEGSZO.) A „tépelődő anya”
áldozatot hozott gyermekeért.
Ősi nagy tanítónk szerint az
ilyen áldozat a sziv legszebb
szolgáltatásai közül való, amely-
ben Istennek is kedve telik.

Azok a rokonok és ismerő-
sök, akik nem értik meg az anya
áldozatának nagyságát, való-
színűleg maguk sosem hoztak
igazi áldozatot. Általában a leg-
több ember csak önmagát, bár-
mit tett is, hajlandó megérteni.
Másokat vagy egyáltalában
nem ért meg, vagy ha úgy tesz,
mint ha megértene őket, rend-
szerint csak félreértésről van
szó. Ezt nem vigasztalásul
üzennem a „tépelődő anyának”,
erre, higgye el, rá nem szorul,
hanem további tépelődéstől
megvó, józan; keserűen józan
tudomásulvételnek.

Buchenwaldban,

amelynek barakkjaiban és sá-
traiban állandóan negyvenezer
deportált, közöttük rengeteg
magyar zsidó sínylődött, május
10-e és 12-e között „buchen-
waldi napok”-at rendeznek. Ez
idő alatt ünnepeket rendez-
nek és egy a világ, mint a né-
metek emlékeztetésére idézik azo-
kat a borzalmakat, amelyeknek
színhelye ez a láger volt. Talán
maguk az üldözök is reádöb-
bennek arra, hogy mit műveltek,
de ez sem adja vissza az életnek
azokat a tiz- és tízezeket, akik
Buchenwaldban pusztultak el.

Házat

az árvízkarosultaknak!

Ezer ház, több mint ezer gaz-
dasági épület pusztult el a ti-
szai áradatban. Segítsen min-
denki a házak újjáépítésében!
Adományát juttassa el az építés-
és közmunkügyi minisztérium
Budapest, Letéti számla 167.000
számú postatakarékpénztári
csekkszámára.

Zsidó mártír emlék- művet állítunk

Szeghalmon.

Felkérjük mindazokat, kik el-
hunyt hozzátartozóik nevét meg-
örökíteni kívánják, közöljék ez
az előkészítő bizottsággal. Cim:
Kallus Nándor, Szeghalom.

NO ÉMI

penzió és Széchenyi-begyem ujonnan
berendezett

GYERMEKOTTHON-a

egész évben nyitva. Elsőrendű orv.
ellátás. Érdeklődés: Felhő-utca 11, II.
Agancia-utca 3. Telefon: 16-18-12.

**5 m (25 köbméter) liftvan összes költségei, magyar határig,
Ft 9000.—**

Butor, ingóság és áruszállítás a világ minden részébe
Okmányok beszerzése

Herczeg Elek Nemzetközi Szállítmányozó Vállalat
Budapest, V., Aulich-u. 1. Tel.: 121-259

Verpelét

egykor viruló zsidó hitközöletének egész kicsiny száma maradt, időtálló emléket óhajt állítani, az onnan elhurcolt és viszsza nem tért szereteteinknek tiszteltelére.

Nem szenvedélyes érzelmei homni gyűlöletnek, hanem a hősöknek, szent mártíroknak kijáró hódolat és vallásos érzellet vezérik a megmaradottakat ezen kegyetelen aktus gyakorlásánál. Az emlékmű, határozatra emelkedett terv szerint az ép-ségben maradt sírkertben. a Józua Verpelét, Wolf Tannenbaum, Moses Tannenbaum, Fischei nagylírú rabbi hamvait rejtő szent mezőségén fogja a hervadtatott emlékü hőskö neveit hirdetni. Zikáron löchullom jutja. Minden egyes név hajdani viselőjének így tragikus hiánya nagy veszteséget jelent az egész zsidó közösségnek és egyenlő közösségi kegyetelen emlékeztetőre tarthat igényt.

Az emlékműről a volt hitköz-ség ugyancsak elhurcolt és viszsza nem tért kerületi főrabbi-jának, József Öser Polláknak z. l. neve fog az oda zárandók-lók felé tündökölni, aki mint példásan határos működése idején fogja sorsközösségét szenvedett hívceinek és tanítványok szíveinek nevéit a szent hősi-ség zománcával bevonní.

Fájdalmas beteljesítése a prófétai szózatnak: *vöchoráti mivchar drozecho vöhippitu al hoés*. Egy nagy cédus dőlt elhamvasztásával a jámborok cserérikül szálfa erdejében. Jeru. 22. 7.

Az emlékmű bizottsága nevében e sorok írójának, mint a megörökítendő közölt szereplő *Póber Sámuel* v. l. é. élők és családja gyászolójának, jutott a szomorú szerep, hogy a bárhol tartózkodó hozzátartozókat, vagy esetleges volt tanítványok hozzátartozóit ezúton felhívjam: amennyiben szeretteik nevéit ezen emlékkövén megörökíteni óhajtanak, ebbeli szándékukat velem, legkésőbb e hó végéig közölni legyenek szívesek.

Avné zikáron dívne jiszrael.

DOMÁN ERNŐ rabbi
Budapest,
Király-u. 89.

MOST érkezett palesztinai szü-ltetési (Szabre) fiatal hölgy, aki angolul és franciául is tökélete-sen beszél.

héber nyelvórákat ad.
Angol és francia tanítást is vá-lal. Jelentkezés a délutáni és esti órákban, IV., Kaplony-utca 9. III. 20. Ringler, a Károlyi kertnél.

IDŐSEBB nő számára keresek társbérleti szobát elátással. — Turahelm, III., Deregtye-u. 1. III. 5.

SZERENYIGENYŐ, jótűző házvezető-nő ajánlkozik kis családnak vagy tanítványságnak. Érdeklődés: Dessewffy-u. 7. lakosnőhely.

Gazdasági problémáink a Tóra és a Talmud tükrében

Sekolim szombatján ismét aktuális tárgya volt a budai *Oneg Sabbat*-nak, amikor dr. Schwartz Benjamin pesti rabbi tartott előadást *Gazdasági problémáink a Tóra és a Talmud tükrében* címmel.

Addig, amíg csak egy ember élt a földön, nem voltak gazdasági problémák, de amikor Káin és Ábel megszülettek, egy midrás szerint, már két érdek-szférára osztották a világot, még sem tudták érdekellenté-teiket békés úton megoldani. A vízözön elpusztította a ki-zsákmányoló erőszakot, de utána a kollektívizmusra való törekvésnek véget vetett a bá-beli nyelvzavar. Az új és zsidó világnézetet Ábrahám ősapánk teremtette meg, akiről meg van írva (Gen. XVIII. 1.). hogy ott állt sátra bejáratánál, mint a tűző nap. Amint a nap egy-formán süt gazdagra és sze-gényre, amint a nap egyformán árasztja melegét fiatalra, öregre, ugyanígy Ábrahám igazsága egyformán és egyenlő jogot biztosít mindenkinek. De a zsidó jog, zsidó kötelesség jelent és az egyforma kötelességvallás az, amely az igaz-ságot biztosítja. Sokszor vádol-ják a zsidóságot a pénz imá-datával. *Shakespeare Shylockja* is zsidó, pedig *Shakespeare* életében nem látott egyetlen zsidót sem. *Heine* zsidója azon-ban a péntek esti asztalhoz betoppanó hercegtől nem gaz-dagságot kér, hanem csak azt, hogy az ünnepi gyertyák kanó-cát koppantsa le.

Az aggadikus részletekben gazdag előadás többször ragad-tatta tapsra a nagyszámu köz-zönséget. Dr. Benoschofsky Imre főrabbi hatás szavakkal méltatta az előadást, majd *Sirota Sándor* főkantor a tal-mudi dallam művészi inter-preálásával köszöntötte. Elő-

adás után még hosszú ideig együttmaradt a közönség. Régi és új tanítványok, szülők, kik egykor tanítványok voltak, régi budai és nagyváradai barátok fogták körül, a kedves vendéget arra kérve, mielőbb tartsa meg második előadását.

A legközelebbi budai *Oneg Sabbat*ot 1948. évi március hó 13-án délután 5 órakor rendezik a III., Kunfi Zsigmond-utca 49. szám alatti közgyűlési te-remben. Dr. Kulcsár István ideggyógyász-főorvos tart elő-adást *A nérvádak lélektani okai* címmel. Vendégeket szívesen lát a budai előjáróság.

— A zsidó kényszernevek megújítottatása. Georg A. Zinn, Hessen igazságügyminisztere, mint a newyorki „Aufbau” je-lenti, rendeletet hozott, amely szerint a zsidók megszégyeníté-sére szolgáló kényszer elnevet, mint „Israel” és „Sára”, ezen-tul a német közigazgatásban az aktákon mellőzni kell, „sőt” az állami hivatalok okmánytá-rában lévő iratokról is el kell tüntetni. A hitlerizmus szélzu-zása utáni harmadik évben ez az intézkedés már igazán aktu-ális volt.

— 10 éves a „HAZOFEH”. Tíz-évvél ezelőtt jelent meg a *Hazofeh* első száma. A mizra-chista világsszervezet orgánuma és a világ egyetlen kifejezetten vallásos zsidó napilapja Tel-Avivban jelenik meg. Főszer-kesztője, aki egyben a mizra-chi mozgalom elnöke is: Rav Meir Berlin.

ÖRÖKBEDNÁM 27 hónapos, szép, okos, egészséges kisbátyóm, jót-szóló családunk. Cím: Weisz, Ernst-szombatöröm. Alkotmány-u. 4.

SZOMBATTARTÓ, fiatal keres-kező, a fővárosban, bármilyen állást elvállal, mint utazó is. „Szorgalmas 140” jelígre a kiadóba.

Púrlmra mögilet, talcszt, t'filint, mindennemű kegy-szert legolcsóbban vásárolhat.

Jahrzeitábla készítés.

UNGÁR MÓRNÁL, Király-u. 17. kapu alatt vagy I. emelet 4.

Ujat is, javítást is Ingklinika

Szentkirályi-u. 2. Rákóczi-utnál „Új Élet” olvasóinak 10 száza-lék kedvezmény.

Szorgalmas, tiszta, főzni tudó nőt, villába, jó ellátással, kis családnak felveszek. „Csakla megbízható 4413”

Figyelem!

Vidéken élő, 25 éves, érettségi-zett lány vagyok. Deportálásból egyedül jöttem haza. **Szeretnék végre Pestre költözni** s mivel ismerettségem nincs ott, kérem azt a leányt, vagy fiatal asz-szonyt, aki úgy érzi, hogy ba-rátnőm tudna lenni, írjon „Igaz barátó” jelígre a kiadóba.

KÖNNYŰ irodai munkára ügyes leányt keres fizetéssel és teljes ellátással **Mózes Gábor, Pásztló.**

Külföldi házaspár keres középkorú, intelligens, tiszta nőt, 1 1/2 éves gyermek mellé gyakorlattal. Fried, Palota-pozs. Balcsy Zs.-ut 7. sz.

Pesti szövdöbe

női készpénzzel társulnak. Anyag-ellátásról gondoskodom. Saját gyapju-lanom van. „Komoly társ” jelígre a kiadóba.

Különbejárati butorozott szoba, egy vagy két személy részére azonnalra kint. „Tiszta” jelígre a kiadóba.

IDŐSEBB, fröngködő hölgy kelte-mes szobátársnőt keres, könnyű mu-nka segítővel. Róza-utca 18. III. 2. (2-4-ig).

GYERMEK nem akadály 4292. Közreműködés lehetősége. Ké-rem címét ugyanczen jelígre.

KIS CSALÁDHOZ AJANLKOZIK megbízható, vidéki főzóniandés. Ér-deklődés: Náci, Damjanich-utca 28/a. II. emelet 8.

RÉGI, bevezetett fényképésze-temhez korrekt urlembert, ese-kély tőkével, társnak keresek. Esetleg benősítéssel. „Közép-korú” jelígre a kiadóba.

DOLGOZÓ FÉRFINEK butoro-zott szoba kiadó, ágyanemű nélkül. Diamant, Nagyatádi-utca 20.

INGVARRÓNÖKET, gombfelvar-rónöket állandóra felvesz

ZIPSZER üzem,
Anker-köz 2, félemelet.

TÁRGYALÓKÉPES hölgyek-urak szervezési feladat elvégzésére je-lentkezzenek. Jó kereseti lehe-tőség. Általános Cionista Blokk, Arany János-u. 24.

MODERN PARÓKÁK, pótrészek

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

TELEFON: 421-057

Kóser baromfi

Budán kapható minden csütörtök délután 5-ig és délután 2-5-ig, Kunfi Zsigmond-utca 47. szám alatt.

Csak a KASRUSZ felügyelő jelenlétében.

Kóser sel pészach szilvapálinka

hordós tételekben vásárolható a budapesti Orth. Rabbiság hechserevel a Magyar Bemeggyőmölcsipárlatokat Értékesítő Részvénytársaság-nál VI., Teréz-körút 30. Telefon: 203-719

SIRKÓ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak!

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

Illuziók helyett a valóság felmérése

Jellemzi a Jisuv hangulatát. Az elmúlt hetek kiábrándító politikai hírei egy tekintetben hasznos következménnyel jártak a Jisuv számára. Az 1947 november 29-i UNO döntést követően, mintha átmenetileg szem elől tévesztették volna vezetőik és tömegek azt a tényt, hogy a zsidóság államának felépítésében önmagán kívül senkire sem számíthat. A nemzetek szövetségének szimpátiamegyilatkozását túltértékelték és éppen ezért bizonyos körökben kiábrándultság tapasztalható, olyan kiábrándultság, amely helyenként a kétségbeesésbe csap át. Pedig az Egyesült Államokban lejátszódó politikai események alkalmasak arra, hogy gyógyítóan éreztessék hűségüket a zsidó néppel. Végre ismét tudomásul kell venni azt, hogy illúzió volt és illúzió lesz mindenkor a más államok segítségébe vetett hit. A nagy kijózanodás meg kell, hogy lánts a Jisuvot és az egész zsidó népet arra, hogy az otthon teremtésében nincsen az elmúlt ötven év folyamán, most is magára van utalva. Hibás és

végzetesen káros az a kétségbeesés, amely sokakkal az mondja, hogy az UNO határozat megsemmisítése — végeredményben még ez sem történt meg teljesen — a zsidó állami lét összeomlását jelenti. Világosan kell látnunk, hogy a zsidó nép ötvenéves palesztinai munkája kizárólag azért vezetett eredményhez, mert az Avoda Acmit, az egyéni munka, az egyéni megvalósítás elvére épült. Ha az UNO határozat összeomlik, ezzel nem a Zsidó Állam, hanem legfeljebb csak az UNO valósága szugorodik semmivé. A hamis illúzió szétfoszlása a helyzet világosabb felméréséhez vezetett az erőviszonyok realisabb mérlegeléséhez. Ahogy a már eddig is kialakult Zsidó Állam — amelynek mindig számolnia kellett arab veszéllyel, zavargásokkal, angol elnyomással, stb. — lényegét illetően nem nemzetközi szerződésnek köszönhető, úgy a jövő sem függ ilyen nemzetközi szerződés, vagy további szerződések létrejöttétől, vagy semibeértelétől.

cius 5-i ülésén hivatalosan is bejelentette, hogy a zsidó nép ha kell, fegyveres erővel is felállítja Palesztinában a maga államát, még azon esetben is, ha az Egyesült Nemzetek Szervezete megváltoztatná, vagy teljesen feladná a felosztási javaslatot. Hivatalos bejelentése nagy halást váltott ki a Biztonsági Tanács tagjai között, akik úgy gondolták, hogy az idő elhúzásával Anglia számára kedvező módon oldódik meg magától a kérdés. Silver erőteljes szavakkal kérte az UNO nemzetközi közbeavatkozását, mert kétségtelen, hogy e nélkül Palesztinában sokkal több emberélet feláldozására kerül majd sor a béke megteremtéséig.

A közeljövő várható fejleményei.

A Biztonsági Tanács már csak azért sem tárgyalhat a felosztás megvalósításáról mert a felosztás a valóságban már többé-kevésbé megtörtént. Az összefüggő zsidó települések, politikai igazítás, katonai védelem szempontjából már most is elkülönültek az ország többi részétől, ahol viszont az araboknál mutatkoznak a katonai függetlenség jelei. Hozzá kell szoknunk, hogy az elkövetkező hetekben most már nem annyira politikai jellegű események irányítják majd a Zsidó Állam kialakulását, hanem háborús megnyilatkozások. Minden bizonnyal a zsidó történelem új szabadságharca kezdődik. A római dúlást követő szabadságmegmozdulások óta ez lesz a

zsidó nép új nagy szabadságharca. Önállóságáért, otthonáért és egy békés jövőért. A Jisuvnak e szabadságharcát az egész világ zsidósága szívszorongva fogja figyelni. De ez nem lesz elegendő. A passzív szemlélet nem lehet kielégítő a Jisuv számára, különösen azért nem, mert a Jisuv valójában a galut zsidóságáért harcol. A szabadságharc kimenetele döntő mértékben függ attól, hogy az egész világ zsidósága milyen mértékben támogatja azt anyagilag, erkölcsileg.

Az arabok a Nablus — Jenin — Tulkrum háromszögben most már teljesen szabadon készülnek a háborúra, hadgyakorlatokat tartásuk, földhadiszállások szervezésével. A különösen külföldről beözönlött reguláris hadseregen kívül egy partizánharcokra kiképzett arab bandaköték vesz majd részt a háborúban. A reguláris hadseregeket iraki tábornokok vezetik, a kevésbé szervezett csoportok a Mufti irányítása alatt állanak. Az elmúlt héten tapasztalható megélnésképpen a harcoknak arra mutat, hogy az arabok foglalkoztatni kívánják a különböző és tényleges háborúban még részt nem vett bandákat. Az államos támadás valószínűleg május 15 körül, tehát a mandátum megszűnésének időpontjában várható. A zsidó utánpótlási vonalak és elszigetelt települések elleni támadások azonban addig sem fognak szünetelni. Az arab támadásokat mind a mai napig teljes sikerrel verték vissza, viszonylagosan csekély zsidó veszteséggel. A Jisuv különösen büszke arra, hogy eddig még egyetlen települést sem adták fel. A Jisuv továbbra is arra törekszik, hogy egyetlen pontot se engedjen át véglegesen, az elkövetkező háborúban azon-

A Jisuv az UNO határozat katonai keresztülvételére készülődik.

Miközben a Biztonsági Tanács időhúzó ülései tovább folynak, a Jisuvból érkező jelentések arra mutatnak, hogy Palesztina zsidósága számol az UNO döntés teljes egészében történő nemzetközi elszabotolásával. Ma már világosan látszik, hogy a Biztonsági Tanács nem is hozhat olyan határozatot, amely az UNO döntés szellemében a felosztási terv végrehajtását segítené elő, hiszen a rendelkezésre álló 8 hét alatt a jelenlegi körülmények között szinte teljesen kizárt dolog a nemzetközi hadsereg felállítása. Már pedig az UNO döntés alapján ennek május 15-ig kellene megtörténnie. A Biztonsági Tanács azonban mégis csak nem is foglalkozik ezzel a kérdéssel — bár a Palesztina Bizottság beadványa kizárólagosan csak erről a problémáról ír — hanem arról vitatkozik, hogy egyes utcarészek felrobbantása szervezett harci cselekménye, csapatösszevonások békés jelenségeknél minősíthetők-e, vagy sem. Mások a kérdés kidolgozásához térnek vissza és azt javasolják, új békétető okmányokat kellene kezdeni zsidók és arabok között. Természetesen az ilyen javaslatok célja nem annyira a béke helyreállítása, hanem az idő határtalan húzása. Az illúziókból kigyógyult Jisuv azonban — a jelek erre mutatnak — már önmaga kíván határozni saját sorsáról. Tel-Avivban tanácskozások indultak meg az első ideiglenes zsidó kormány április 1-1 kiállításáról. Az UNO döntés ugyanis

azt tervezte, hogy április 1-től kezdve az ideiglenes kormányok már elkezdik működésüket. A Jisuv szerint, ha az Egyesült Nemzeteket nem is köti az Egyesült Nemzetek határozata, a Palesztinai Zsidó Állam ezt a maga részére kötelezőnek érzi. A valószínűség szerint ideiglenes kormánytanács alakul, amelynek 30 tagja a Jewish Agency jelenlegi koalíciós megosztásának arányát követi. A Jewish Agency 10 palesztinai tagján kívül a Vaad Leumi 16 képviselővel vesz részt a kormányzótanácsban a fennmaradó helyeket a revízióisták, az egyik palesztinai kommunista párt, a szefardok és egy polgári blokk képviselői töltik be. A kormányzótanács közül tizen miniszteri rangban szakfeladatokat látnak el.

Ezeket a meg nem erősített híreket Ben Gurion beszéde jelentékeny mértékben alátámasztja. A 2.500.000 fontos hadi kölcsön kibocsátását bejelentő beszédében Ben Gurion bejelentette, hogy a Jisuv nemzetközi hadsereg nélkül is érvényt szerez a felosztási határozatnak. Örömmel közölte, hogy a harcok első szakaszában a Jisuv teljes sikerrel állt ellent az arab támadásoknak. „Olyan harc előtt állunk — mondotta Ben Gurion —, amelynek megindulása előtt nemzetközi hadsereg ismerte el államunk igazát. Még, ha nem is érkezik meg a nemzetközi segítség az UNO határozatának felbecsülhetetlen erkölcsi értéke van.” A Ben Gurion a Biztonsági Tanács már-

Példátlán nagy sikerrel játsza már harmadik hete

a VARSÓI JIDDISCH SZINHAZ

szenzációs zenés vígjátékát

Dus Chipe Kleid

(A menyasszonyi ruha) 3 felvonásban,

MISCHA BERNSTEIN és művészegyüttesének lemacsolásában március 10-én, szerdán este 7 órakor, március 14-én, vasárnap délután fél 4 órakor és utoljára március 15-én, hétfőn este 7 órakor, a

ZENEKADÉMIA KAMARATERMÉBEN (Liszt Ferenc-tér 8. sz.)

Eredeti jiddisch dal, humor, zene, tánc. • 3 órás kacagás!

Figyelem! A szezon utolsó bemutatója!

Mischa Bernstein legújabb és legszenzációsabb operettje

UNSER REBENYU

(A mi Rabbink) operett 3 felvonásban és prolog. Csupa humor, dal, zene, tánc. — Három órás nevető orkán!

Bemutató: kedden, március 16-án este 7 órakor, továbbá szerdán, 17-én, este 7 órakor és minden hétfőn, kedden és szerdán este 7 órakor, valamint minden vasárnap délután fél 4 órakor is

ban elképzelhető, hogy az erők értékesebb központosítása céljából átmenetileg a mélyen az arab területek belsejében fekvő települések lakóit a béke megteremtéséig visszavonják a Zsidó Állam területére. Bármennyire is fájdalmas lesz az oly sok szerelettel, munkával és nemzeti tőkével felépített települések időleges feladása, önmagában ez nem adhat okot kétségbeesésre, annál kevésbé, mert minden valószínűség szerint más helyen viszont a zsidó hadsereg védelmi állásait a Zsidó Állam határain túl, arab területen fogja elfoglalni. A háborút a stratégia törvényei szabják meg és nem érzelmi tényezők. A háborúra felsorakozó zsidó hadsereg minden biztonnal nemcsak a kijelölt Zsidó Állam határainak megvédését látja majd el sikerrel, hanem feladata lesz egyes távolabbi zsidó településekhez és különösen a Jeruzsálemhez vezető utak szabad használatának biztosítása. A háborúra való felkészülés jelentékeny mértékben előrehaladt. A 19-23 éves korosztályokat már teljes egészében behívták és a bevonultatást valószínűleg 30 éves korig fogják folytatni. Tekintettel arra, hogy a Jisuv a fiatalok országa, a bevonulók a lakosság jelentékeny többségét alkotják. A háború eredményes folytatásához és annak tartama alatt is folyó Alijáknak lebonyolításához hatalmas összegre lesz szükség és ezt a diaszpóra zsidóság fogja adni. Amíg azonban a gyűjtések eredménye Palesztinába elér, már jelentékeny összegekre szükség lesz a megindult háborúban. Ezért bocsátottak ki hadikölcsön jegyzést, amelynek az a célja, hogy a világgyűjtés beérkezéséig a szükséges kiadásokat fedezhessék. Egy dolog kétségtelen: a Biztonsági Tanács ezt a háborút nem tudja megakadályozni. Nem tudja megakadályozni azért, mert az arab államokat, amelyek tagjai az UNO-nak, angolszász befolyás következtében nem akarja kényszeríteni hatáson eszközökkel a háború feladására, a Zsidó Állam pedig egyelőre nem tagja az UNO-nak és így vele szemben nem lehet jogi uton eljárni. Erre már csak annál kevésbé lehetne gondolni, mert hiszen a jelenlegi körülmények között az Egyesült Nemzetek Szervezetének közönetet kell mondania a háborúba induló Zsidó Államnak azért hogy egyedül is hajlandó megvédeni az UNO tekintélyét.

A Hagana és az Irgun katonai egységet kötött

Kedd hajnali Tel-Avivból keltezett jelentés szerint a közelgő zsidó-arab háborúra való tekintettel a Hagana és az Irgun közös katonai front megalkotására egységet kötött. Ennek értelmében közös hadvezetési szempontokat állapítottak meg és közös parancs-

nokságot állítottak fel. Az Irgun ezzel beszünteti az angol hadsereg ellen végrehajtott támadásait és teljesen az egységes háborús erőfeszítések szolgálatába áll.

(GELLÉRT)

HIREK

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra	Ft 5.—
negyedévre	" 15.—
félévre	" 30.—
egészévre	" 60.—
egy példány	" 1.40

— Márciusi megemlékezés a rádióban. Március 16-án, kedden reggel 8 órakor az izraelita vallásos félóra keretében márciusi megemlékezés lesz a rádióból. Beszédet mond dr. Katona József pesti rabbi. Énekei: Ábrahámsohn Manó főkantor, vezényel: Práknói Károly.

— Domonkos Miksa ügyvezető előadása Óbudán. Az Óbudai izr. hitközség meghívására március 3-án Domonkos Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője nagyszámú hallgatóság jelenlétében tartott előadást a magyar zsidóság aktuális problémáiról. Előadásában főleg a magyar zsidóság szociális helyzetéről beszélt és azokról a kötelességekről, amelyek a magyar zsidóságra várnak a Zsidó Önállósítási Alap felállításával kapcsolatban. Örömmel üdvözölte a hitközség kebelében megalakult Női Tagozatot amely fényes bizonyítéka annak az élniakarásnak és teltre készségnek, amely mindig jellemzője volt az Óbudai zsidóságnak. Spatz Nándor hitközségi elnök üdvözölte és köszöntötte meg Domonkos ügyvezető nagy tetszéssel kísért előadását.

— Ünneptés a temetőben. A rákoskeresztúri izr. temetőben a 48-as szabadságharc hőseinek disztribúcióján emlékünneptés lesz vasárnap, március 14-én déli 12 órakor.

— Szemere Samu felolvasása az Akadémián. A Magyar Tudományos Akadémiának március 12-én, péntek délután 5 órakor a főtitkári hivatalban tartandó összes-ülésén Szemere Samu 1. tag: Giordano Bruno. (Születésének négyszázévesfordulója alkalmából.) címmel tart felolvasást.

— Házasság. dr. Ferencz Tibor, legfőbb államügyész helyettes, vasárnap tartotta esküvőjét dr. Péteri Györgyné, sz. Fehér Ilonával. A dohányutcai templomban zsufolásig megtöltötte a tisztelőket, barátokat és ismerőseket. Az esketést Lineczky Bernát főkantor éneke után dr. Herskovits Fábán rabbi végezte. — Március 7-én, vasárnap, tartotta esküvőjét a Dohány-utcai templomban Klein Aladárné, sz. Honig Margit és Gelléri György. Lorber Izák főkantor helyettes éneke után dr. Katona József rabbi mondott szép beszédet és áldotta meg a házasságukat.

Löwy Magda Kemece és Grünfeld Lajos Salgótarján folyó hó 16-án tartják esküvőjüket Kemeccsén.

— A Szocialista-Clonisták (Ichud-Mapáj) Pártja, márc. 15-iki 158. Központi pártnapján (Füst S.-u. 21/b. d. u. 6 óra) Dénes Béla dr. tart előadást „1848 és a zsidók” címmel. Közreműködik Zengő Iboiya hegedűművész és Palotai Erzsébet előadóművész.

— Peterdi Andor a Petőfi Társaság főtitkára. Peterdi Andor, a kiváló költő, Ady Endre kortársa, a Nyugat-Nemzedék egyik legismertebb alakja, az elmúlt napokban költő és íróársainak a bizaanából, a Petőfi Társaság főtitkára lett. Peterdi Andor sok szép zsidótárgyú szelvény és érzési verset írt. A legnagyobb megpróbáltatások közepette is mindig hűségesen kitartott szocialista meggyőződése és zsidó hite mellett.

— Ankét a zsidó szövetkezetekről. A zsidó szövetkezetek és az átrétegződés aktuális kérdéseiről rendezett igen érdekes ankétot a Borochov Kör. A termet zsufolásig megtöltötte a szövetkezetek iránt érdeklődő, többnyire kiskereskedőkből és kisiparosokból álló közönség. Groszmann Sándor megnyitójában ismertette azokat a társadalmi és gazdasági adottságokat, amelyekben ma széles zsidó tömegek számára az átrétegződés és a szövetke-

zetekbe való tömörülés saját érdekük, a helyes felismerését jeleníti. Martos István a szövetkezeti mozgalom történetéről és mai jelentőségéről beszélt. Majd Chajim Zakaj számolt be azokról az eredményekről, amelyeket a zsidó munkásság Erec Jisraélben az országépítés terén elért a szövetkezeti mozgalom széles alapokra való helyezésével. A felszólalásokat élénk vita követte, melyben az az általános vélemény alakult ki, hogy a zsidó szövetkezeti mozgalom és a nyomában járó átrétegződési folyamat nemcsak az ittmaradt zsidóság problémájának megoldását viszi előre, hanem az Erec Jisraélba törekvők számára is lehetővé teszi, hogy produktív szakmát elsajátítva az országépítés hasznos elemei legyenek.

— Kulturdélutánok a XI. községkerületben. Március 3-án a veszprémi hitközségben rendezett kulturdélután keretében dr. Komlós Ottó székesfehérvári főrabbi „Zsidó célok és feladatok” címen előadást tartott, melyhez dr. Steiner Andor igazgató-főorvos, hitk. elnök szólt hozzá. Folyó hó 7-én Siofokon ismétlődött meg a kulturdélután, dr. Komlós Ottó „Időszűrés zsidó problémáink” című előadása gyűjtötte egybe Siofok zsidóságát.

— Megemlékezés Komjádi Béláról. A magyar uszósport egykori nagynevű vezetőjének, Komjádi Bélának, a felejtetetlen emlékü „Komi bácsi”-nak tizenötödik halálának évfordulója alkalmával március 7-én, a magyar uszósport vezetői, az egykori világhírű vízpolóválogatott tagjai s a magyar sport barátai elzárandokoltak Komjádi Bélának, a rákoskeresztúri zsidó temetőben levő sírjához. A koszorúkkal és virágokkal elborított sír felett Kolozs Jenő, a Magyar Uszó Szövetség ügyvezető elnöke tett fogadalmat, hogy a magyar uszósportot Komjádi Béla szellemében fogják vezetni. Németh János uszókaptány, a régi gárda nevében emlékezett meg szerett vezetőjéről, Komjádi Béláról.

— Kulturdélután Kaposváron. A kaposvári hitközség legutóbbi kulturdélutánját dr. Löwy László kulturális előjáró nyitotta meg, majd a néhány héttel ezelőtt Erecből hazalért Groszmann Sándor, a MCSZ társelnöke tartott részletes beszámolót a palesztinai helyzetről. Tájékoztatója után Antl Ödön hitközségi elnök felkérésére a Pesten megalakult „Önállósító Hiteleszöve kezelt”-ről és annak Kaposváron felállítandó főköjéről beszélt. Az érdekes előadásról dr. Krausz Henrik főrabbi mondott köszönetet.

— Az Országos Rabbiképző Intézet március 12-én, péntek este 1/26-kor a centenáriumi alkalmából ünnepi istentiszteletet tart. Az ünnepi hátszónoklatot Bara János rabbijelölt, a homiletikai pályadíj nyertes mondja.

5x6 méret

3 óra
belső

IGAZOLVÁNYKÉP

3 darab
10 Ft

FOTO PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

PEDIKÜR speciális lábápolás Díjtalan lábvizsgálat
benőtt körmök RENCES pedikürmesternél
szakszerű, fájdalommentes kezelés. Csengery-u. 84

UTAZIK? u és BŐRÖND

nő- és akta-TÁSKA nagy választékban

Javítást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készítt
bőröndös. Saját műhely. Népszínház-utca
Tel.: 135-082 Szombaton 14-ig 21.

— **Bármieva ünnepély a Fiumarházaiban.** Az idén két alkalommal avatja az Árvaház a rábízott tizenháromeveseket. Március 27-én, szombaton d. e. 10 órakor 9 ifju teszi le a büszség fogadalmát a Tóra előtt. Az intézet vezetősége szeretné ezt a napot részükre felejthetlenné tenni és azzal a kéréssel fordul a zsidó társadalomhoz, hogy jelképesen vállalják egy-egy gyermek apaságát, hogy a Tóra előtt, amikor a fogadalmi ima elhangzik, maga mögött érezze a gyermek azt, aki a sors kifürkészhetetlen akarata folytán nem állhat az áhitatos pillanatban mellette. Apák, kiknek nem adatott meg, hogy saját gyermeküket bármievává avatassák, vagy akik a sors kegyétől élvezhetik a nagy örömet, hogy gyermeküket kezénél fogva templomba vezethetik, tegyék meg az Istennek tetsző cselekedetet és legyenek e napnak áhitatos órájában gyermekeinkkel. Aká ily nemeseen gondolkozik és érez, vegye fel az intézettel a kapcsolatot. Együttal mindazokat, akik zsidó örömben részt kérnek, szívesen várja az Árvaház március 27-én, 10 órakor. Fiumarháza, VII. Vilma királynő ut. 27. T. 221—207.

— **Pálésztna filmek Országban és Szarvason.** Az országban zsidóság minden számottevő tagja jelen volt február 28-án a Hitközség kulturtermében, hogy a Magyar Cionista Szövetség kiküldött előadói és a Pálésztna filmeket hallhassák és láthassák. Az ülést László Dezső, a hitközség elnöke nyitotta meg. Az első előadó Berger Géza volt, aki az ereci katonai helyzetet ismertette. Utána dr. Bárány ügyvédi lefkes szavakkal bírta fel az orosházi zsidóság figyelmét azokra a köteleességekre, amelyeket az ereci zsidóságról hozni kell. Majd Boros Imre politikai helyzetképében vont párhuzamot az ereci zsidóság és a galuti zsidósága közös erőfeszítéseinek gyakorlati módjaitól. Február 29-én Szarvas mindkét ágyulatának zsidósága szorgosított a kongresszusi előadókteremben, hogy a filmbemutatót láthassák. Az ünnepélyt megelőzően a Magyar Cionista Szövetség kiküldött Horos Imre és Marmorstein József nagyhatalmú beszédekkel intették a szarvasi zsidósághoz, amelyben különös hangsúllyal fejtették ki az ereci és a galuti zsidóság közös erőfeszítéseinek aktuális voltát. Az ülésen jelen volt az M. C. Sz. szarvasi csoportjának elnöke, mind a két hitközség elnöke és vezetőségi tagjai, valamint a szarvasi Joint kirendeltség vezetője és a Nőegylet elnöke.

— **A Zsidó Nőegylet Együttel Belegyűmölő Bizottsága** március 16-án, kedden délután 5 órakor a Royal-szálló terhétermében, a szegénysorsú, egyedülálló zsidó betegek javára műsoros tea-délutánt rendez. Közreműködik: Ascher Oszkár.

A dolgozni akaró munkaszolgálatosok és deportáltak munkát kérnek

Munkaalalmat kérjük hozzáunk bejelenteni:
DEGOB Információs Osztálya, Bethlen-tér 2. I. 30.
Telefon: 224—866, 224—868.

— **Klalcionista Nap Debrecenben.** Az elmúlt héten a debreceni klalcionisták vendégül látták budapesti központjuk kiküldöttét. Dr. Weisz Miksa főrabbi üdvözölte a vendégeket, majd Csengeri Leó, a stat. hitközség, Beck Mór, az orth. hitközség, dr. Gál László az MCSz, Gyulaházi Jenő a MUSz nevében üdvözölték a megjelenőket. Dr. Klein Imre mindvégig objektív és az események indító okaira rámutató előadásban ismertette az erec jiszraeli helyzetet. Dr. Gálos Henrik az átrétegeződés fontosságáról beszélt, Fülöp Ignác a harcoló Jisuv iránti köteleességekről, majd Zwi Wolf, a Hagana hősi harcairól szólt. Délben a Hanoar Hacioni Dsözörményi uti gyermekotthonában közös ebéd volt. A példás rend, a gyermekek ívrt tudása mély benyomást keltett a látogatókban. Délután a hitközség disztermében tartotta meg a Hanoar Hacioni tisztújító közgyűlést. Arje Löwy tartott beszámolót az elmúlt év munkájáról, majd megválasztották az új vezetőséget, amelynek élén dr. Weisz Miksa, Bleich Béla és Horovitz Ernő állnak. A klalcionista nap befejező akusaként este fehér asztal mellett találkoztak a debreceni klalcionisták. Dr. Schwartz Arthur a Chevrá Kadisha elnöke, majd Grünfeld Miksa és Biedermann felszólalása után Csengeri Leó a hitközség nevében vett búcsút a vendégektől, végül dr. Weisz Miksa zárszava fejezte be a késő esti órákba nyúló összejövetelt.

— **Művész esküvő.** A Dohány-utcai templomban ünnepélyes keretek között folyt le a Varsói Jiddis Színház két ifju növendékének Sári Schaffernek és Bezalet Pickelnek esküvője. Az egyházi szertartást dr. Katona József pesti rabbi és Linetky Bernáth főkantor végezték, utána a London-kávéház különtermében megtartott gratuláció a főváros zsidóságának számos személyisége jelent meg.

— **Az ókori zsidó.** A Pesti Izraelita Hitközség Oneg Sabbat rendezésének során, március 13-án, szombat délután 5 órakor a hitközség disztermében dr. Hahn István tart előadást „Az ókori zsidó” címmel. Héber dalokat énekel: a Bezerédi-utcai Általános Fiúiskola és a Dohány-utcai Általános Leányiskola növendékeinek vallásos köri énekkara, Karvaly László vezényletével.

— **Gyűszűünnepély a Budapesti Talmudegyletben.** Március 18-án, csütörtökön d. u. 6 órakor, Mózes halálának évfordulója alkalmával az egyet templomban (VII., Vasvári Pál u. 5.) gyászistenlészleteket tartanak az elmúlt évek tragikus áldozatainak emlékére. Ugyanakkor kerülnek ünnepélyes felavatásra a templomban elhelyezett emléktáblák, melyek az ismeretlen sírhelyeket vannak hivatva pótolni.

— **A Zs. E. H. Sz. bálja a Park Clubban.** Március 20-án, este, a Park Club összes termében, a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete nagyszabású bált rendez, a magyar zsidóság vezetőinek a védnöksége alatt. A bálon megjelennek az egyetemen rektorai is. Ünnepélyes és díszes külsőségek között nyitják meg a bált, amelynek teljes jövedelmét a szegénysorsú, szülők és támogatók nélkül maradt zsidó egyetemi hallgatók jelségélyezésére és támogatására fordítják. A bálra meghívókat a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezetétől lehet igényelni, Fővám-tér 2—3.

— **Az „Áhávász Reim”** Országos Felebaráti Szeretet Egy-let folyó év március hó 17-én, szerdán délután fél 7 órai kezdettel a Pesti Izr. Hitközség disztermében Mózes születésének és halálának évfordulóján emlékünnepélyt rendez. A nap jelentőségét méltatják dr. Fischer Benjámin főrabbi dr. Katona József rabbi. Az ünnep költészetéből és liturgiájából előadnak: Palotai Erzs. előadóművész és Ábrahámson Mamó főkantor. A 18-ra eső évfordulót hasonló rendezések torlódása miatt 17-én tartják.

Lehetőleg a női fehérneműkészítéshez

(gártáshoz) érte, 24 év körül, közműveltség, jószabóval ismerkedés leányát keresse. Élettársul. Rokonsági állásból kerüljön becépedhessenek le. Lehetőleg kénséps választ. „Kölcsönös szeretet” jellegű a kapcsolatba kerek.

PERFECT SZAKÁCSNÓT. Borsos bizonyítottan, keres zsidó házaspár pusztára, elcsúszott. Jelenleg 2 és 4 óra között Gracil penzió, Fark Miksa u. 30.

— **Antológia.** Megjelent a Pesti Izr. Hitközség leány-gimnáziuma és ipari leány-középiskolája 48-as ifjúsági bizottságának kiadásában az „1848—1849 a magyar zsidóság életében” c. Szemelvény-gyűjtemény. A 16 iv terjedelmű kötet 130 szemelvényt közöl az egykoru hírlapokból, folyóiratokból, röpiratokból és egyéb nyomtatványokból. A közlemények alapján a 48-as magyar forradalom és szabadságharc minden zsidó vonatkozású mozzanatáról érdekes tájékoztatást kap az olvasó. A könyv ára 20 Ft. A befolyt összeget a bizottság az iskola szertárára gyarapítására fordítja. Megrendelhető az iskolai 48-as bizottságnál (XIV., Abonyi-utca 7—9.).

— **Csáky-utcai Templomkörzet és Imaházegyesület hírei:** Március 2-án kedden nagy ünnepség keretében vették fel az ábrami szövetségbe a kerület rabbiának dr. Berkovits Józsefnek újszülött kisfiát: Ivánt. A komaságot Havas Tibor, a körület előjárója vállalta. Az ünnepséget Fendek Miklós főkantor és a templom körúrának örményeke vezette be. A nevet dr. Fischer Benjámin főrabbi adta; a briszi követő szedou dr. Fischer Benjámin tartott magvlatású beszédet. Domonkos Miksa ügyvezető a Pesti Izraelita Hitközség nevében meleg és szelemes szavakkal kapcsolódott be a kerület családi ünnepébe. Hujós Lajos a híveknek és barátoknak szeretettel tolmácsolta. — Március 5-én, péntek este a Kiddusht a Nőegylet vezetősége adta, ahol dr. Berkovits József és dr. Weisz Sámuel rabbi zsidó-magyarázatai után Liebmann Mór német hitvallomást az V. ker. Nőegylet minden tagja nevében rabbiük és családja iránti szeretetről és ragaszkodásról. Somló Sándor egy. Levelet a napokban érkezett levelet olvasott fel. — A szombat d. u. 10 órakor Szeudauszt az Imaházegyesület adta, ügyvezető elnök helyettesének, Rusz Béla-nak tiszteletére születésnapja alkalmából, aki elpusztult családjából egyedül maradván, mindent idejét a zsidó közösség szolgálatának szenteli.

— **Eljegyzés.** Leskovics Lili (Budapesti) és Radnóti László (Budapesti Nyírtass) jegyesek.

— **Abelcs Ilus Vác és Groszmann Andor Hajdusámon,** jegyesek.

— **A Pesti Izr. Hitközség Könyvtárában** a hivatalos órák vasárnap 8—10-ig, kedden és csütörtökön 10—12-ig és szerdán 5—7-ig.

Tavaszi tisztításairól

már most gondoskodjék, később torlódás lesz.

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító
Andrássy-ut 38.
Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221—120.

SIRKÓ

PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára